БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 62 (11048) | 1966 оной мартын 16, среда | Сэн 2 мүнгэн

ПАРТИИН АНХАРАЛ СЭГНЭШЭГҮЙ

Бүхы юумэн хүнэй тулада, хүн ...аша туһада гэһэн зорилго ...най Коммунис партиин программын гол ёһо гуримуудай нэ... Шэнэ табан жэлэй түсэбэй ...ла зорилго юуб гэбэл, хүн ...ые үшөө һайхан, түбхинэмэ, ...н ажаһуудалтай болгохо гэжэ ...айлашагүй хэрэгүүлэй тоодо ...

...н зоной ажаһуудалай ямар ...шанартай, ажал хүдэлмэри, ...ажал ябуулгада тэрэнэй ...нүлөөтэй байһые хэншье ... Үшөө таби шахуу жэлэй ... манай орон дотор Октябрийн революциин мандаһанһаа ...турэл Коммунис партимнай ...зоной ажаһуудал, байдалда ...ехэ анхарал хандуулжа эхи...гэшэб! Хэнэй хүсөөр, хэнэй ...р Эхэ оромнай хүгжөөд, му... коммунизм байгуулгын зам...үшөө нэгэ бата алхам — та... жэлэй түүхэтэ түсэб ...гоод байнаб?! Коммунис ...ин ашаар! Коммунис пар...хүсөөр!

...жэл бүхэндэ хүн зо...най һуудал һайжаржа, ажал ...ууд амжалтатай ябана. ...хүдэлмэриин бүтээсэтэй, ...юходтой байхада, зоной ...һайжарна. Ажал хэрэгүү...хэн теэд зүбөөр ударидан, ...хүтэлбэри доро иимэ илал...удые араднай туйланаб?! ...унис партиин заабаряар! ...унис партиин хүтэлбэреэр!

...ажаһуудалай булаг тээшэ на...льна олзо доходһоо эхитэй. ...нальна олзо доходой урга...ума хүн зоной ажаһуудал ...арна бшуу. Шэнэ табан жэ...үүл багта манай националь...олзо доход мүнөө үеынхиһөө ...41 процентээр ургаха боло... Тиихэдэ ажаһуудалнай ямар ...поб?! Жэшээлэшэгүй үлүү, ...ан, тэнюун болохо. Манай ...публикын ажалшадай мүнгэн ...е 1963 онойхитой сасуулбал, ...5 ондо 43,9 миллион түхэри... нэмэжэ, 414,6 миллион бо... байна. Элүүрые сахилгын, ...эрдэмэй, соёлой, худалдаа най...най, ажаһуудал сахилгын, ...нальна ажахын хүдэлмэри...шэдэй салин нэмээд, үнгэрэг... жэлдэ 9,5 миллион түхэриг ...эхэ түлэгдөө. Энэ табан жэлэй ... хүдэлмэришэн, алба хааг...й салин 20 процентээр нэ... нийтын ажахыһаа колхоз...удай абадаг олзо дунда зэр... 35—40 процентээр нэмэхэ ...

...нөө КПСС-эй XXIII съездын ...тивэнүүдэй проект унша...жа, зүбшэн хэлсэжэ байхада, алин тухай ехэ анхарал, хүн зоной ажаһуудалай түлөө оролдолгын эхин, мэдэрэл бидэнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэнэ гээшэб! Гансахан барилга, байрын гэрнүүдэй талаар абаад үзөө һаа, табан жэлэй туршада байрын гэрнүүдые барилга 1,3 дахин ехэ болохонь. Үнгэрһэн жэлдэшье, мүнөөшье байрын гэрнүүдые барилта республика доторнай ямар дэлисэтэйгээр ябааб, ябанаб! Урган бодоһон Гусиноозерск, Каменск, Улаан-Үдын урда бэе, Гагаринай, Мухинай, Бабушкинай нэрэмжэтэ гудамжанууд.

Хото хүдөө хоёрой хоорондохи илгаа үдэрһөө үдэртэ бага болоно. Аймагуудай түб, тосхон һууринуудта городойхиһоо дутуугүй магазин, столово, клуб, банинууд баригданхай. Энэ табан жэл соо Баргажан, Ивалга, Петропавловка, Мухар-Шэбэр тосхонуудта водопровод оруулагдахань. Эмнэлгын, соёл культурын, худалдаа наймаанай талаар хүн зоной эрилтэ хангалга ямараар һайжархань гээшэб!

«Хүн зондо үзүүлэгдэдэг, гэр һуудалай элдэб янзын туһаламжын хэмжээе 1970 он болотор 2,5 дахин, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта гурбанһаа үлүү дахин ехэ болгохо. Химическэ аргаар хүбсаһа арилгалгые 6 дахин, гэр байра заһабарилгые 8 дахин, гэр һуудалай машина, приборнуудые, транспортна хэрэгсэл болон мебель заһабарилгые 3 дахин ехэ болгохо» гэжэ Директивэнүүдэй проект соо хэлэгдэнэ. Бүхы юумэн хүнэй туһада! Гэр байраһаа эхилээд, хүнэй олзо, салин, пенси хүрэтэр! Үхибүүдэй ясли, саад, амаралтын гэр, санатори, больница, курортнууд! Хэнэй аша туһадаб?! Совет хүнэй аша туһада.

Хүн зоной һайн ажаһуужа, урагшатайгаар ажаллажа, үхи хүбүүдээ тэнжээжэ, амар амгалан, зол жаргалтай байхын түлөө эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулга, хэрэгүүд хэгдэнэ, бүтээгдэнэ ха юм. Зонойл тала хэзээдэ хаража байдаг, тэрэнэйл түлөө хэтэ мүнхэ оролдодог манай парти, правительствын анхаралые хүнүүднай мэдэрнэ, дорюун хүсэтэ ажалаараа тэрэ ашыень харюулхые эрмэлзэнэ.

Предприяти, колхоз, совхозуудай үйлэдбэри, ажалай бүтээсэ, амжалта гээшэмнай хүн зоной ажаһуудалтай сэхэ холбоотой. Жэл соо коллективэй һайн, «унаһан малгайгаа абангүйгөөр», ажаллабал, олоной хэрэгтэ үшөөл ехэ хубитаяа оруулбал, предприяти, ажахын доход ургажа, хүнүүдэй олзо нэмэхэ байна бшуу. Тиимэһээ ажалай бүтээсэ, тэрэнэй эмхидхэлһээ ажаһуудал сэхэ дулдыдана бэшэ гү?

Директивэнүүдэй проект соо хэлэгдэһэн баримтанууд зоной ажаһуудалай һайжаран ургалтын дээдэ шатын тоонууд бэшэ. Үшөөшье ехэ, дээгүүр, үндэр болохо. Бүхы юумэн коллектив, предприяти, ажахы, хүнүүдэй ажал хэрэгэй жолоо соо ха юм.

Мүнөө республика доторнай КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ түлэг дундаа. Суглаа хуралнууд дээгүүр тон зүб шүүмжэлэл гарана, һайшаамаар дурадхалнууд ороно. Ажалай бүтээсые ахираар нэмээһэн, экономикоёо хүгжөөжэ шадаагүй предприяти, ажахы, хүдэлмэреэ доройтуулһан эмхи зургаануудай дутуу дундануудые хүнүүд заана, яажа усадхахые дурадхана. Партийна, советскэ органууд эндэ эгээл ехэ эдэбхитэй. Эдэ бүгэдэ ажал ябуулганууд хадаа арадай ажахые саашадань улам хүгжөөхэ, шэнэ табан жэлдэ хүн зоной ажаһуудалые бүри һайжаруулха тухай Коммунис партимнай хэжэ байһан оролдолго, анхарал болоно ха юм.

Бүхы юумэн хүнэй тулада, хүн зоной аша туһада! Түрэл партимнай XXIII-дахи съезд дээрээ түүхэтэ Директивэнүүдээ баталан, зонойнгоо ажаһуудал бүри һайхан, түбхинэмэ, сэнгүү болгон, коммунизм тээшэ үшөө нэгэ дорюун алхам хэхэнь лэ!

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАД ТУХАЙ

1965 ондо гахайн мяха абалга, гүрэндэ тушаалгаар колхоз, совхозуудай болон гахайн фермэнүүдэй ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет **Кабанскын аймагай Шергинскэ совхоздо** (директорынь **Карпов**, парткомой секретарь **Тумуреев**, главна зоотехник **Орлов**) КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан—150 түхэриг үгэхэ гэжэ тогтоогоо. Энэ ажахы эхэ гахай бүриһөө 12 поршоонхо түлжүүлһэн, гахайнуудай тооео 143,4 процент олошоруулһан, гахайн мяха абалга, гүрэндэ тушаалгые 4,3 дахин ехэдхэжэ, өөрынь үнэ сэнгыень горитой хямдаруулба.

Республикын Хүдөө ажахын министерствын болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой зүгһөө дамжуулгын Улаан тугта, 100 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн **Баргажанай совхозые** (директорынь **Михайлов**, парткомой секретарь **Филонов**, главна зоотехник **Нечаев**) КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ. Тус совхоз гахай бүриһөө 17 поршоонхо түлжүүлһэн, гахайнуудай тооео 117,8 процент олошоруулһан, мяха абалга, гүрэндэ худалдалгаяа 2,8 дахин дээшэлүүлээд, өөрынь үнэ сэнгые горитой хямдаруулаа.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн гахайн фермэнүүдэй иимэ коллективүүд **КПСС-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудаар** шагнагдаад, эдь хэмжээнэй мүнгэн шанда хүртөө гэбэл:

Хяагтын аймагай **Пограничнэ совхозой гахайн фермынхидтэ** (СТФ-е даагша Лазарев)—**нэгэдэхи шан—100 түхэриг.**

Хяагтын совхозой гахайн фермынхидтэ (СТФ-е даагша Арсаланов)—**хоёрдохи шан—50 түхэриг.**

Олон гахайшад КПСС-эй обкомой, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаад, тэдээндэ «Республикын эрхим гахайшан» гэһэн нэрэ зэргэ үгтэжэ, «Социалис мүрысөөнэй отличник» значёгууд барюулагдаа.

* * *

Мал ажал хүгжөөхэ талаар 1965 ондо социалис мүрысөөндэ ехэ амжалта туйлаһан хүнүүд **КПСС-эй обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шанда хүртэбэ.** Тэдэнэй тоодо Бодоной совхозой малшан **Ч. А. Аюшеев**, Аргадын совхозой һаалишан **Д. О. Лыгденова**, Хёлгын совхозой малшан **Д. Б. Баженов**, Дзержинскын нэрэмжэтэ совхозой һаалишан **Е. И. Конечных**, Зэдын «Коммунизм» колхозой һаалишан **М. В. Гырылова** болон бусад.

Бүхыдөө Баргажанай аймагһаа—5, Баунтаһаа—1, Бэшүүрһээ—6, Зэдэһээ—10, Яруунаһаа—7, Загарайһаа—3, Захааминһаа—6, Кабанскһаа—5, Хяагтаһаа—4, Мухар-Шэбэрһээ—8, Ахаһаа—3, Прибайкалиһаа—4, Сэлэнгэһээ—5, Түнхэнһөө—6, Хориһоо—9, Улаан-Үдын аймагһаа—13 хүн шагнагдаба.

Түрүүшүүлдэ үгтэһэн шагналнууд республикын малшадай зүблөөн дээрэ барюулагдаа.

Евдокия Пудовкина, Валентина Шульгина гэгшэд Пограничнэ совхозой эрхим гахайшад гэжэ бүхы аймаг соогоо суутай. Тэдэнэр үнгэрһэн жэлдэ 700-гаад поршоонхонуудые абажа, тус бүридэнь 15 килограмм шэгнүүртэй болгоод, ондоо хүндэ тушааһан байха. Анна Васильева 1600 толгой гахай харууһалхадаа тус бүриинь шэгнүүр сүүдхын 370 граммаар нэмээжэ, совхоз соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Эдэнэр КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СВЁКЛЫН БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ!

1966 ондо республикымнай свёклошодой абаһан СОЦИАЛИС УЯЛГА

Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй байбашье һааһь, свёклошодой олохон звенонууд бараг һайн ургаса ургуулжа, саахарай свёкло елбэгээр хуряаһан, гүрэндөөшье горитойгоор худалдаһан байна.

Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свёклошод 379 га газарай гектар бүриһөө 116 центнер ургаса хуряажа, 31 мянган центнер түсэбэй орондо 43,9 мянган центнер саахарай свёкло гүрэндэ худалдаа. Эндэхи түрүү свёклошод Е. М. Павлов, Я. А. Слепнев гэгшэдэй даадаг звенонууд тус тустаа 146 болон 81 гектар газарнуудай га бүриһөө 138 болон 131 центнер свёкло ургуулаа. Хяагтын аймагай «Родина» колхозой свёклошон В. Н. Котомановагай звеногойхид 5,7 гектарай га бүриһөө 181,8 центнер свёкло абаһан байна. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой А. П. Плюснина, нүхэр Смолинагай, мүн тэндэхи Калининай нэрэмжэтэ колхозой С. Д. Куприяновай звенонууд, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой Н. И. Агафоновагай, Пограничнэ совхозой К. Р. Нечаевагай звенонууд га бүриһөө 100 центнерһээ дээшэ ургаса хуряанхай.

Гэхэтэй хамта техническэ өнэ тон үнэтэй ургамалые үйлэдбэрилгэдэ бии байһан дутагдалнууд бидэнине, тус зүблөөндэ хабаадагшадые ехээр һанаата болгоно. Зарим ажахынуудта свёкло тарилгын агротехникэ хазагайруулагдана, үрэжэл муутай газарта таригдана, тэндэнь наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ тон бага оруулагдана. Свёклынгоо ургасын хойноһоо ёһоор харууһалдаггүй, оньһожоруулгашье ёһоор хэрэглэдэггүй ушар бии. Энээнһээ боложо, нилээд ехэ газарта ургасань мүртэй гарангүй хосорно, үгышье һаа, тон муу ургана.

Саахарай свёклын үндэр баян ургаса ургуулха, элбэгээр үйлэдбэрилхэ арга боломжо, нөөсэшье үшөөл ехэ байһаниие бидэ һайн ойлгонобди. Түбхын түрүүн газар тараалангай культура дээшэлүүлхэ, энэ ажал ехэтэй ургамалые ургуулгада машинын хүсэ болон хүнэй гараар хэхэ ажал хоёрые зүбөөр тааруулжа, эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ шухала.

Бидэ, свёклошод, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, свёкло таридаг ажахынуудай болон аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд партиингаа XXIII съездын Директивэнүүдэй проект дотор табигдаһан зорилгонуудые бүхы талаһаань зүбшэн хэлсээд, байгша ондо саахарай свёклын ургасые эрид дээшэлүүлжэ, тэрэнэйнгээ өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди гэжэ уялга абанабди. Тиигээд фабричнэ саахарай свёкло үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха 1966 оной түсэб заабол дүүргэхын түлөө тэмсэхэбди.

Энэ зорилгоор бидэ, республикын зүблөөндэ хабаадагшад, табан жэлэй түрүүшын жэлдэ иимэ уялга бэедээ даажа абанабди:

1. Саахарай свёклые агротехническэ эгээл һайн болзорто тарижа, **гектар бүриһөө 90 центнерһээ доошо бэшэ, харин уһалууриин газарһаа гектарай 150 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряахабди. Гүрэндөө 21 мянган тонноһоо бага бэшэ свёкло худалдахабди.**

Тэрэ тоодо аймагуудаар:

Бэшүүрэй аймаг — добо газарай гектар бүриһөө 100 центнерһээ бага бэшэ, уһалагдадаг газарһаа—150 центнер ургаса абажа, 145 мянган центнерһээ бага бэшэ свёкло гүрэндөө худалдаха. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой свёклошод гектар бүриһөө 150 центнер ургаса хуряажа, 50 мянган центнерһээ бага бэшэ свёкло гүрэндэ худалдаха уялга абаа. Е. М. Павловай звено 130 га газарай гектар бүриһөө 150 центнер свёкло хуряаха юм.

Хяагтын аймаг — гектар бүриһөө дунда зэргээр 95 центнер ургаса ургуулаад, 40 мянган центнерһээ бага бэшэ свёкло гүрэндэ худалдаха. «Родина» колхоз гектар бүриһөө 100 центнер ургаса абажа, 15 мянган центнерһээ бага бэшэ свёкло худалдаха. Эндэхи Н. М. Агафоновагай звено 11 гектар газарай га бүриһөө 150 центнер ургаса ургуулха.

Мухар-Шэбэрэй аймаг—гектар бүриһөө 90 центнер ургаса хуряажа, 50 мянган центнерһээ бага бэшэ свёкло гүрэндөө худалдаха. «Заганский» колхозойхид га бүриһөө 100 центнер ургаса ургуулха, 8 мянган центнерһээ бага бэшэ свёкло худалдаха уялга абаа. П. М. Филатовагай звено 9 гектарһаа га бүриин 110 центнер, Ф. Е. Платоновагай звено —12 гектарай га бүриһөө 120 центнер, «Искра» колхозой М. К. Антоновой оньһожоруулагдаһан звено—100 гектарай га бүриһөө 90 центнер свёкло хуряаха байна.

Энэ ургамалые эгээл һайн газартаа тарижа, свёкло ургуулгын агротехникэ, технологиие нарижаар сахихабди. Газар бүхэнэй үрэжэлые харалсажа, тэндээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хаһа сагтань һайн шанартайгаар оруулхабди.

2. Звено бүхэндэ табигдаһан үйлэдбэриин даабари, гаргашын лимит дээрэһээ үндэһэлэн, саахарай свёклын өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, мүнгэ зөөри алмахын түлөө тэмсэхэбди. Энэ ургамал тарилгаһаа ажахынуудта олзо ехээр оруулхабди.

3. Тарилгын эхилтэр свёклын газарай га бүридэ 7 центнерһээ бага бэшэ минеральна үтэгжүүлгэ, 30 тонно наг шэбхэ оруулхабди. Звенонуудаа саг үргэлжэ хүдэлхэ ажалша бэрхэ хүнүүдээр бүридхөөд, бүхы хэрэгтэй техникэ, зэмсэгүүдээр гүйсэд хангахабди.

4. Свёклоёо гол түлэб уһалагдадаг газарта тарихабди. Хабарай тарилгын эхилтэр уһалууриин һубаг ханааб, болон бусад зэмсэг, хэрэгсэл дууһан бэлдээд, газарай хурьһэ һайса шиигтүүлхэ уһалуури хаһа сагтань хээд, ургамалай ургажа байха үедэ хоёр-гурбанһаа үсөөн бэшэ дахин уһалхабди. Илангаяа бүлүүр станци, уһа сасан тараадаг машинануудые али болохоор хэрэглэхэбди.

5. Звено бүхэндэ ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ, ургасаяа буртаг үбһэндэ даруулхагүйбди, саахарай свёклын дайсан—хорхой шумуул, үбшэнтэй тэмсэхэ хэмжээ хаһа сагтань абахабди.

6. Хабарай тарилгын эхилхэ болотор ажахы бүхэндэ свёклошодой звенонуудай гэшүүдые саахарай свёкло ургуулгын агротехникэдэ, үндэр баян ургаса абаха түрүү онол арга, дүршэлдэ һургахабди.

(республикын свёкло ургуулагшадай зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа)

Республикын колхоз, совхозуудай үрэһэнэй шанар хэр бэ?

1966 оной мартын 1-нэй мэдээн

(Процентээр харуулагдана)

Аймагууд	Ороохото ургамалнуудай хэрэгтэй үрэһэнэй бүхыдөө хаагдаһаниинь	Тэрэ тоодо тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаниинь: Бүхы ороохото ургамалай	Шэниисэ	Горохой
...жанай	99,8	88	87	80
...үүрэй	98	80	81	100
...	100	73	77	100
...ынын	94	73	29	58
...айн	100	85	78	100
...инай	97	77	63	100
...нскын	99,4	91	94	99,3
...айкалиин	100	57	43	78
...тын	99,9	67	63	100
...р-Шэбэрэй	89	72	79	85
...гын	94	97	89	—
...нэй	100	98	99	99,5
...	100	45	—	—
...н-Удын	99,0	52	44	76
...ин	98	86	85	100

...үгаар сэбэрлэгдэһэн, муу үрэһэнһөө юун мүртэй ургаса абта... Хэр угһаа хойшо тарияшад тарилгадаа бэлдэхэдээ үрэһэ ...тээ яндайтар сэбэрлээд амбаартаа хэдэгынь хэндэшье мэдээ... Ёһотоор сэбэрлэгдэһэн һайн үрэһэнһөө арбай тариян аржы...ургадаг.

...тиихэдэ республикын олохон ажахынуудта жэлһээ жэлдэ ...о тариянай үрэһэ хүрэнгэ тарилгын шанарта хүргэхые орол...гүй, хүсэд сэбэрлэгдээгүй, бирагүйхэн, шанараар муу аад, ...заралагдаһан нормоһоо бага үрэһэ тарижа, мүртэй ургаса ...гүй байха юм. Теэд ургаса бага абахадаа сагай уларилай али ...шалтагаание дурдадаг. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай кол...совхозууд хамта 100720 тонно үрэһэ хааһан аад, тэрэнээ хаһа...нь сэбэрлээгүй дээрэһээ аяар 52902 тоннонь тарилтын шанар...хүргэгдөөгүй байха юм. Тиихэдэ 8647 тонно үрэһэнэй ургаха ...тон муу, ехэ шиигтэй, элдэб холисотой гэжэ элирүүлэгдөө. ...энэ жэлдэ Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай бүхы хааһан үрэ...нь 73 процентнь тарилгын шанарта хүрэхэгүй байшоо. Энэ ...«Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэнь Б. А. Мурхонов, агро... Д. В. Мохосов) энэ жэлдэ 20200 центнер үрэһэ хүрэнгэ хаа...ад, оройдоол 10500 центнерынь сэбэрлээ нэрэтэй. Урдашье ...дэ тус артель һайн шанартай үрэһэ бэлдэдэггүй, тэрэнээ ...шанарта хүргэнгүй тариһанһаа болоожо, һүүлэй хэдэн жэ...шада талха таряа ургуулгаар түсэб даабаряа дүүргэнэгүй. ...нь, үнгэрһэн жэл Зэдын аймагай колхоз, совхозууд дунда ...гектарай 9 центнер ороохо таряа ургуулжа байн гэһээ, ...унизм» колхоз гектар бүриһөө 2,4 центнер ургаса доогуур ... байха юм.

...лангаяа ажахынуудта шэниисэ, горохой үрэһэн һайнаар сэбэр... тарилгын шанарта хүргэхэ тушаа анхарал багаар табиг... Тусхайлбал, Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудта ... центнер шэниисын үрэһэнэй аяар 35276 центне...эхэ гү, али 44 процентнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй ...юм. Эндэ бүхыдөө 4008 центнер горох үрэһэндэ хаагда...ад, тэрэнэйнь 2967 центнерынь шанар муутай байшоо.

...арай тарилгын эхилхэ саг тиимэшье холо бэшэ болоо бшуу. ...һан үрэһэ хүрэнгэеэ шамдуу түргэн сэбэрлэхэ шухала. Ажа...а тарияа сэбэрлэхэ машина түхеэрэлгэнүүдые үдэр һүнигүй ...хэ хэрэгтэй. Үдэрэй игаабари дулаание һамбаашалан, та...ые үрэһэ газаа гаргажа, нара, һалхинда шанаржуулха эрилтэ ...

МОСКВАҺАА МЭДЭЭНЭ

Вьетнам арадай тэмсэлые тэмдэглэлгэ

МОСКВАГАЙ ОЛОНИИТЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААН

Американ империализмын ээрхэг ябуулгада эсэргүүсэн вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэлые дэмжэжэ, Москвагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан Союзуудай байшангай Колонно зал соо мартын 14-дэ болоо.

Вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын неделиие Гаванын конференци соносхоо һэн. Энэ недели тухай Ази, Африкын оронуудтай һанал нэгэдэлгын советскэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Б. Г. Гафуров мэдээсэл хээ.

(ТАСС).

Совет юристнүүдэй мэдүүлгэ

Совет юристнүүдэй ассоциациин президиум мэдүүлгэ хэжэ, Вьетнамда американ сэрэгэйхидэй хэжэ байһан гэмтэ муухай үйлэ хэрэгүүдтэ, уласхоорондын бүтэдэндэ мэдэрэгдэһэн ёһо гуримые, уласхоорондын хэлсээнүүдые США-гай бүдүүлигээр эбдэжэ байһанда эсэргүү эрид шанга буруушаалга совет юристнүүдэй зүгһөө дахяад элирхэйлэн мэдүүлээ.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүүгээр США-гай хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулга уласхоорондын хүндэ хүнэр гэмтэ ябуулга гэжэ тоологдохо ёһотой гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Вьетнамда США-гай хэжэ байһан гэмтэ ябуулгануудта эсэс табихын тулада өөһэдынгөө нүлөө үзүүлхыень бусад оронуудтахи ханинараа совет юристнүүд уряалаа.

(ТАСС).

Советскэ Союзай экономическа делегаци Японодо ерэбэ

ТОКИО. (ТАСС). Харилсаа байгуулха талаар совет-япон болон япон-совет комитедүүдэй түрүүшын зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадахын тула Худалдаа наймаанай бүхэсоюзна палатын президиумэй түрүүлэгшэ М. В. Нестеров түрүүтэй Советскэ Союзай экономическа делегаци мартын 12-то эндэ ерээ.

Япон-совет түрүүшын экономическа зүблөөн мартын 14-дэ нээгдэхэ юм. Тэрэнэй үедэ япон-совет экономическа харилсаа холбоо саашадань хүгжөөлгэдэ, хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай, научно-техническэ холбоо үргэдхэлгэдэ хамаатай асуудалнуудые, тэрэшэлэн эрье шадарай нютагуудай наймаа эрхилхэ асуудалнуудые Советскэ Союзай болон Японой түлөөлэгшэд зүбшэн хэлсэхэ байна.

Япон газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор япон-совет экономическа зүблөөнэй хүдэлмэридэ Японой ээзэд баяшуул ехээр һонирхоно, тэрэниие хоёр ороной хоорондохи хүршэ һайн харилсаа хүгжөөлгэдэ шэнэ шата болоожо үгэхэ гэжэ тоолоно.

Американ ээрхэг түримхэйшүүл диилдэхэл

Вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын недели эдэ үдэрнүүдтэ эхилээд, Советскэ Союзда олон зоной хабаадалгатай митингнүүд болоожо, американ империалистнуудай гэмтэ муухай ээрхэг ябуулга эрид шангаар буруушаагдана.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронтһоо Советскэ Союзда байдаг саг үргэлжэлгын түлөөлэлгын зургаание толгойлогшын уялгые дүүргэгшэ Нгуен Ван Донг СССР-эй Центральна телевиденеэр мартын 13-да үгэ хэлээ. Тэрэ Вьетнамай газар дээрэ хэгдэжэ байһан гэмтэ муухай хэрэгүүд тухай хэлэжэ үгөө. Үнгэрэгшэ жэлэй эсэсһээ эхилэн американ ээрхэг түримхэйшүүл хорото газуудые, бусад хорото бодосуудые бүри үргэнөөр хэрэглэдэг болоо. Тэрээнһээ уламжалан, Урда Вьетнамда хэдэн зуун хүн үхөө, олон түмэн хүн гэмтээ, хэдэн мянган толгой мал үхөө, хэдэн зуу мянган гектар саад болон полинууд хосороо гээд тэрэ хэлэһэн байна.

Социалис лагериин гэшүүн болоогшо ДРВ-гэй бүрин эрхые хэрэгсээнгүйгөөр американ империалистнууд тэрэниие жэлэй турша соо зэрлиг муухайгаар буудажа, бомбодожо байдаг. Американ ээрхэг түримхэйшүүл, тэдэнэй туһамаршад Гонолулуда зүблөө хэхэдээ, Вьетнамдахи дайн байлдаа үргэдхэхэ түсэбые зүбшэн хэлсээ, тэрэ түсэбынь Лаос арадта, Камбоджын аюулгүй байдалда эсэргүүгээр зорюулагданхай.

Американ империалистнууд сэрэгэй ехэ хүсэтэй болобошье, заатагүй диилдэхэл. Юуб гэхэдэ, вьетнам арад үнэн зүб тэмсэл хэнэ, тэрээндэ бүхы социалис оронууд, эб найрамдалда дуратай арадууд туһална.

Табан түбидэхи ханинарайнгаа дэмжэлгын ашые бидэнэр харюулхабди. Американ империалис ээрхэг түримхэйшүүл заатагүй диилдэхэ гээд Нгуен Ван Донг мэдүүлээ.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. А. ТЫХЕЕВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдай проректор нүхэр **Тыхеева** Софья Ананьевнада Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1966 оной мартын 15.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. П. ШАБУНИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, советскэ, худалдаа наймаанай органуудта олон удаан жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министрэй орлогшо нүхэр **Шабунин** Сергей Петровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной мартын 15.

ПАРТИИН ТҮСЭБ—АРАДАЙ ТҮСЭБ

КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проекты зүбшэн хэлсэнэбди

ОЛОН МЯНГА АРЬБАЛАГДАА

Шэнэ юумэ үүсхэгшэд, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгшэд гээд ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшадые нэрлэнэбди. Үнэхөөрөө тэдэнэй хэжэ, дүүргэжэ байhан ажал ехэ удха шанартай, ашa туhатай юм.

Үйлэдбэридэ уралан нарижуулагшадай ямар ашa туhа хүргэжэ байhые гэршэлhэн хэдэн тоо баримта харуулая. Республикымнай барилгын организацинуудай хэдэн мянгаад хүдэлмэришэдэй 5580 хүниинь 1965 оной туршада уралан нарижуулгын ажалда хабаадалсаа. Тэдэнэр бултадаа 8000 гаран дурадхал оруулhан, тэдэнэй 6095-ниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Энээнэй ашaар 3137000 түхэриг арьбалагдаа.

Энээндэ Буряадай барилгын управлениин эдэбхитэйшүүлэй горитой хуби бии. Бүхы дээрэнь абажа хараа hаа, управлениин барилгашадай хоридохи хүн бүхэниинь уралан нарижуулагша юм. Барилгашадай коллектив үйлэдбэреэ нарижуулан hайжаруулха, тиигэжэ горитой арьбалалта хэхэ гэhэн уялгаа 20 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ. Үнгэрhэн оной хугасаада үнэтэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байха. Барилгын управлениин организацинуудта уралан нарижуулгын хүдэлмэриин хэр зэргээр эмхидхэгдэhэн, тэрэниие бүри эдэбхитэй hайн болгохын, олон хүдэлмэришэдые хабаадуулхын зорилгоор нёдондо эндэ ниитын харалга соносхогдоhон юм.

Гэр барилгын комбинадай коллектив харалгын үедэ шалгараа. Үйлэдбэреэ нарижуулан hайжаруулха, оньhожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан харалга эндэ ашa туhатайгаар үнгэргэгдөө. Хамта дээрээ жэл соо 20 мянган түхэригэй арьбалалта хэхээр хараалhан аад, 92 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ 72 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Комбинадай главна инженер, партийна, профсоюзна организацинууд уралан нарижуулгын асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг. Мүн техническэ совет эндэ онсо hуури эзэлнэ гэхээр. Техническэ соведэй, ВОИР-ай научна техническэ бүлгэмэй хамтын заседани дээрэ уралан нарижуулгын дурадхалнууд харагдажа үзэгдэдэг, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ дурадхалнууд шэлэгдэн абтадаг. Али дурадхалай ямар болзор соо үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэнь тодорхойлогдожо, тусхай түсэб табигдадаг, түсэбэй дүүргэлтэ хинан шалгагдадаг.

Комбинадай уралан нарижуулагшад хоёрдохи технологическэ линиин перлит халааха пеэшые нарижуулан hайжаруулаа. Энээнэй ашaар цехэй агаар сэбэр болгогдоhон, үйлэдбэриин культура hайжаруулагдаhан, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэhэн байна. Уралан нарижуулагшад Г. Ф. Погорелов, А. Е. Афанасьев, И. А. Иванов, В. П. Москаленко, А. В. Пнев, А. С. Шумилин гэгшэд олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Гэр барилгын комбинадай уралан нарижуулагшад харалгын дүнгөөр түрүү hуури эзэлhэн юм.

Амжалтаараа урмашаhан эдэбхитэйшүүл партиин XXIII съездын, Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ шэнэ уялга абанхай. 1965 оной августын нэгэнhээ 1967 оной январь хүрэтэр 90 мянган түхэригэй арьбалалта үгэхэ уралан нарижуулгын 70 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхээр тэдэнэр хараалба.

ВОИР-ай областной соведэй президиум комбинадай хэдэн эдэбхитэйшүүлдэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhон байна. Перлитнэ цехэй слесарь Г. Ф. Погорелов, үйлэдбэриин начальник А. С. Шумилин «Буряадай АССР-эй эрхим уралан нарижуулагша» болобо.

Мүнөө нүхэр Шумилинэй хүтэлбэриилдэг хэдэн уралан нарижуулагшад партиингаа съездэ бэлэг бэлэдхэжэ байнхай. Тэдэнэр томо панельнэ гэр барилгада хэрэгтэй перлит хана бэлэдхэхэ түхеэрэлгэ нарижуулан hайжаруулжа байна. Тэрэниие үйлэдбэридэ хэрэглэбэл, барилгын материал алмаха, шанарыень hайжаруулха арга олдохо.

И. ПАССЕК, ухаалан зохёогшодой городой соведэй түрүүлэгшын орлогшо.

Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат республикымнай эгээл ехэ предприятинуудай нэгэн болохо. Мүнөө эндэхи барилгашад КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ абаhан уялгаа заатагүй дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгын нэгэ талмай дээрэ хүсэ ехэтэ кран тодхогдожо байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗҮБ СЕВООБОРОТ ХЭРЭГТЭЙ

Хура БОРООТОЙ hайн жэлнүүд ходоо үзэгдэдэггүй ха юм даа. Манай Хориин аймагые абаад үзэхэдэ, зарим үедэ шииг нойто ехэгэй байбашье, ган гасуур жэлнүүд хойно хойноhоо тудадаг.

Энэ ушарhaa тарялангай ургасые hайжаруулхын тулада севооборот зүбөөр хэрэглэхэ шухала гэжэ hанагдана. Тэрэнэй ямар удха шанартай байдагые би студент байхадаа мэдэжэ абаа hэм. Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын академиин туршалгын участок дээрэ Дмитрий Николаевич Прянишниковай дурадхаhан аргануд табин жэлэй туршада туршагдажа байдаг. Участогай зарим полинуудта нэгэл янзын ургамал тарирдана, нүгөө таладань ондо ондоо ургамалнууд hэлгэгдэн тарирдадаг. Теэд севооборот хэрэглэгдэжэ байдаг полиhоо хоёр дахин ехэ ургаса абтана бшуу.

Манай республика дотор севооборот хэрэглэгдэнэгүй гэхээ hананагүйб. Тиигэбэшье энээн тушаа олон ондоо hаналнууд, дурадхалнууд жэл бүри ородог гээшэ. Мэргэжэлтэдэй нэгэн «иигээ hаа таараха» гээд, нэгэ дурадхал хэлэдэг. Нүгөөдэнь «тиигээ hаа таараха» гээд, арсалдаа гаргадаг. Хэниинь зүб бэ гэхын аргагүй.

Нютагаймнай эрхэ байдалда гол ёhыень хаража, тааруулан зохёогоогүй хэмжээнүүд хараалагдахадаа, тэрэмнай тогтууритай болжо шаданагүй, олон жэлэй туршада хэрэглэгдэнэгүй ха юм. Би Целиноград городто болоhон ВАСХНИЛ-ай сессидэ хабаадалсаа hэм. Тэндэ юу гэлсэhэн байнаб? Целиннэ хизаарай газар дайда, сагайнь уларил манай республикын эрхэ байдалhaa ондоо юумэниинь үгы. Тиигээд эндэ hүүлэй үедэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Эрдэмтэд, ВАСХНИЛ-ай гэшүүн-корреспондент нүхэр Бараевай хүтэлбэри доро тарялангай газар зүбөөр элдүүрилхын тулада хэдэн жэлдэ хүдэлмэри хэгдээ.

Тиигэхэдэнь ямар аргануд хэрэглэгдээб гэбэл: тарялангые зүбөөр хубаарилха, зүб севооборот нэбтэрүүлхэ, паарай газарые үргэдхэхэ, тиигэжэ газарай элдүүрилгые научна гуримаар эрхилхын тулада анхарал табигдаа.

Эндэ болоhон сессиин hүүлдэ нютагаа бусажа ерэхэдээ, нүхэр Бараевай дурадхалнууд нютагаймнай эрхэ байдалда таарахаар байна гэжэ бодоhон байнаб. Юуб гэхэдэ, Хойто Казахстанай эрхэ байдал манай Байгал шадарайхиhaa ямаршье илгаагүй юм.

Тиимэhээ тэндэ нэбтэрүүлэгдэhэн гурба-дүрбэн полинуудтай севообородые манай эндэ гол болгон баримталхада болохо байна. Энэ хадаа тарялангай газарые зүбөөр хэрэглэхэдэ таарамжатай. Хэрбээ ган гасуургүй жэлэй болохо hаа, севооборот ороhон полинуудта ехэ тарилга хэгдэнэ, шииг нойто ехэтэй жэлдэ тарилга хэгдэхэ болоо hаа, паар ехээр хахалагдана. Тиимэшье hаань, манай эндэ ямаршье жэлэй болохо байбалынь ороhо таряа тарирдаха севооборотто паар орхихо хэрэгтэй. Энээниие нёдондоной байдалhaa харанабди. Ган гасууртай тэрэ жэлдэ олохон гектарта паар хахалжа, тарилга хэхэдэмнай, дунда зэргээр гектарай 6—11 центнер, хабар хахалагдажа тарирдаhан полиhоо 2—5 центнер ургаса хуряагдаа hэн. Зүгөөр паар дээрэ тарирдаагүй олон гектар ургамал (Хориин аймагта хамта 8000 гектар) оройдоо гандашаhан, ургасань хуряагдажа абтангүй малаа бэлшээгээ.

hүүлэй жэлнүүдтэ манай Хориин аймагай ажахынуудта зээлэгдэмэл паар барихые дурадхагдаhан байгаа. Иимэ дурадхал буруушаагдахаар. Яахадааб? Манай эндэ энэ арга таарахагүй бшуу.

Тусхайлхада, паар хахалагдаhан газарые горохоор эзэлүүлбэл, гандажа урганагүй. Ажалай гаргашые харюулхагүй болоно. Ондоо юу тарихаб? Кукурузые паарай орондо тарижа болохогүй. Энэмнай тусгаар уhалагдадаг газарта тарирдана.

Тиихэдэ аймагаймнай ажахынуудта минеральна үтэгжүүлгэ багаар абтана. Мүнөө жэлдэ 1500 тонно захилтайбди. Энэ юу болохоб даа. Бүхы аймаг дотор хаана хүртэхэб!

ВАСХНИЛ-ай сессидэ hонирхолтой асуудалнууд табигдаа. Тэндэ үгэ хэлэhэн эрдэмтэд паарай газарые 20—25 процент хүрэтэр ехэдхэхэ гэлсэнэ. Энээниие манайшье республикын эрдэмтэд hайшаана ха юм. Тиигээшье hаа, ондоо нэгэ талань бидэниие гайхуулна. Юуб гэбэл, шэнэ газар түргэн болзорто хахалжа, ашаглалгада оруулхань бэрхэгэй. Энээнhээ боложо, паарай газар үргэдхэхэ арга олдоногүй. Мүнөө шэнэ табан жэлдэ аймаг доторнай бүхыдөө 5200 гектар, тэрэ тоодо 4700 гектар модо бургааhатай газар элдүүрилэгдэхээр хараалагдана. Теэд «Бурводстрой» трестын Хоридо байдаг аймаг хоорондын дүрбэдэхи участок жэл соо оройдоол 350—400 гектар шэнэ газар элдүүрилнэ. Иимээр урагшаа ябаха болбол, табан жэлдэ хэгдэхэ хүдэлмэриие 13 жэлдэ хэхэ болонобди.

Тарялангай газарые ямараар хубаарилха тухай хэлсэхэ гээшэ шухала хэрэг. Манай аймагые хаража үзэхэдэ, зарим полинуудта шэниисэ гурба-дүрбэн жэлдэ удаа удаагаар тарирдажа байдаг. Паар дээрэ ганса шэниисэ тарирдажа, үрэhэн болгогдохо ондоо ургамалда хүртэнэгүйл.

Гадна энээнhээ хойшодоо малда тэжээл болгохын тулада шэниисэ тарихаяа болиходо яахаб. Тиимэ тусгаар сорт байдаггүй ха юм. Ниитын малда тэжээл абалгые ондоо аргаар, тусгаар тэжээлэй ургамал тарижа ехэдхэбэл, манай аймаг тиимэ газарые 3 мянган гектараар үргэдхэхэ аргатай. Тиигээ hаа, хахалха газарые 3080 гектараар ехэдхэхэ байнабди. Игэжэ шадаа hаамнай, паарай газар бүхы дээрэ 20 процент хүрэтэрөө ехэ болохо байна. Тиихэдээ паарай газарые шанартайгаар элдүүрилхэ, буртаг, убhэндэ даруулхагүй.

Энээнтэй хамта, аймаг доторнай 11 мянган гектар болохоор газар нара, hалхинhaa муудажа байдаг. Минии hанахада, тиимэ газарые шаблаагүй анзаhаар хахалхада таараха байна. Бүри ехэ муудадаг газартань тусгаар hөөг тарилга хэхэдэ болохо. Мүнөө жэлдэ энэ арга хэрэглэжэ, аймагай дүрбэн совхоздо тус тустань хара таряан тарирдаха, паар болгогдохо 200—300 гектар газар шаблаагүй анзаhаар хахалагдаха.

Тарилгын болзор тухай хэлэбэл агрономууд нютагайнгаа эрхэ байдал, поли бүхэнэй онсо илгаае хаража, тарилгаа үнгэргэhэниинь дээрэ.

Мүнөө республикымнай тарялашад КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэжэ байна. Минии hанахада, табан жэлэй түсэб бэелүүлгэдэ Целиноградта болоhон ВАСХНИЛ-ай сессиин шиидхэбэринүүд ехэ удха шанартай. Ган гасууртай байдаг зонодо севооборотнуудые научна гуримаар эрхилхэ гээшэ ургасада hайнаар нүлөөлнэ бшуу.

А. АНДРЕЕВ.
Хориин аймагай хүдөө ажахын управлениин главна агроном.

Хойто-Байгалай аймагай Чая тосхондо байгаалиин баялиг бэдэрдэг геологууд ажаhуудаг юм. Бүхы совет хүнүүдтэй хамта эндэхи хүдэлмэришэд түрэл коммунис партиингаа XXIII съездые ажалай амжалтаар уттахын түлөө шангаар тэмсэнэ. Газар бэдэрхэ ехэ түхеэрэлгэнүүдые электроэнергеэр хангадаг электростанциин хүдэлмэришэд илангаяа hайнаар хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарhaa): электростанциин дизелистнүүд **В. П. Камарицын, И. В. Ангаров, В. И. Богомолов** гэгшэд.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

ТҮРҮҮ ДҮРШЭЛДЭ—ҮРГЭН ЗАМ

hаяын үдэрнүүдэй нэгэндэ түмэр замай Улаан-Үдэ станциин хүдэлмэришэдэй суглаан боложо, вокзалай начальник нүхэр Торженсмех арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэбэй проекттэй коллективээ танилсуулаа. Саашадаа түмэр замай траспортын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ бүри ехэ үүргэ дүүргэхэ байhан тушаа тэрэ хэлээ.

Орон доторнай шэнэ шэнэ түмэр замууд баригдаха, ашaa шэрэлгэдэ электрын элшэ хүсэ бүри ехээр хэрэглэхэ, хүсэ ехэтэй тепловозуудые ашагладаг болохо тухай элидхэлшэ тэмдэглээ. Суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн түрүү түмэр замшад ашaa шэрэхэ, вагон ашaa тээхэ, мүн буулгаха ажалнуудые саг болзор соонь дүүргэхэ арга замуудай бии байhые харуулаа. Вагонуудта тээхэ, буулгаха ажалда механизмнуудые hайнаар, олон талаар хэрэглэхэ, поезднуудые бүри ехэ хүгэ дээрэ түрүү арга түргэнөөр нэбтэрүүлхэ дурадхалнууд оруулагдаа.

Б. ТАПХАЕВ,
станциин хүдэлмэришэн.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

НҮЛӨӨ ЕХЭТЭЙГЭЭР, АША ҮРЭТЭЙГӨӨР

Дуткито гэжэ газарта hаалиин нэгэ гүүртэ байрланхай юм. Тэрэниие Е. Ш. Будаев даажа, малшадай ажал хүдэлмэриие эмхидхэжэ байдаг. Энэ гүүртын байдал жэлэй эхинhээ бирагүйхэн боложо эхилээ hэн. hү hаалгань, гүрэндэ тушаалгань хараа байса доошоол орожо захалба. Зүгөөр гүүртэдэ үгтэhэн hара бүриин даабарине дүүргэжэ ядамаар бэшэ байгаа. Малшадыньшье дүршэл шадабаритай бэрхэ зон, үбhэ хулhаааршье яhала хүрэхөөр хангагданхай. Тэжээл буйлуулгые зүбөөр эмхидхэбэл, юумэ hайнаар бүтэхэ, hүнэй оросо заашье доошоо бууха ёhогүй hэн. Харин тиимэ юумэн hанаhан соо эндэ боложо үгөөгүй. Үнгэрхэдөө колхозой складhaa холимол тэжээл абаашалгые таhалдуулдаг болобо.

Иимэ юумэнэй боложо захалхада партийна бүлэгые эмхидхэгшэ Д. Р. Раднаев ехэ hанаата болобо. Гайхахадаа бүлэгэйнгөө коммунистнуудые суглуулжа хөөрэлдэхэ, зүбшэхэ гэhэн бодол түрэбэ. Энэ бүлэг 13 коммунистнуудhaа бүридэнэ. Бултадаа hуужа хөөрэлдөө, туhатай байха гэжэ бодоо hааб даа. Хаалишан отделениин партийна организациин секретарь Б. Э. Шараевтай бригадынгаа коммунистнуудтай уриха, Дуткитын гүүртын байдал тушаа hанаа хөөрэлдэбэ. hанал бодолоо андадаба.

Удаань энэ гүүртын малшадай ажал хүдэлмэриие аха болохоор туhалаха, хамhалсаха, мурьны ололсоо гэжэ шиидэбэ. Нэн түрүүлэн мал эдэлүүлгые hайжаруулха, тоо бүридхэл гуримшуулха хэрэгтэ анхарба. Коммунист бүхэн тусхай даабаритай болобо. Мал ажалай мэргэжэлтэдшье энээндэ хабаадуулагдаба. Игэжэ бултадаа хам оролсобо. Эгээн түрүүн электродвигатель тодхогдожо, зайн гал эндэ ялароа. Хүдэлhэн хүнүүдтэ үдэшэ, үглөөнэй харанхыда амар болобо. Гансa гэрэлшье үгэдэг бэшэ, энэ тэрэ оньhон түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэ арга олгобо бшуу. Тэндэ уурал суглуулдаг котёл тодхожо эхилбэ. Тиигэжэ бүдүүн тэжээл халуун ууралаар дэбтээжэ, дрожжо холижо, амта оруулха болоно. Даб дээрэ энэнэй хүсэндэө оротор үүлтэртэ фермэhээ иимэ тэжээл цистернээр зоожэ, hаамхай үнеэдтэ эдюулнэ.

hаалишадай ажалай эмхидхэл тушаа анхарагдаба. Хүн бүхэндэ hү hаалгаар тодорхой даабари үгтэнэ, график зохёогдоно. Игэжэ hаалишан бүхэн харюусалгатайгаар хүдэлмэридөө хандадаг болоо. Иимэ зарим тэды хэмжээнүүдэй абтаhанай ашaар мүнөө hү hаалга hураггүй дээшэлээ, хүн бүхэн даабарияа дүүргэнэ. Эндэхи hаалишад hү hааха, гүрэндэ худалдаха кварталай түсэб КПСС-эй XXIII съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр лаб дүүргэхэбди гэжэ батаар этигэнхэй.

Боро Голой бригадын партийна бүлэгэй бодотоор бэелүүлжэ байhан хэмжээнүүд энээгээр дүүрэнэ бэшэ. Энэ бүлэг ажахыдахи шухала шухала хэрэг шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр ходо оролсожо, бригадын ажал ябуулгада али болохоор нүлөөлжэ байдаг. Энээниисэнь үшөө олон жэшээгээр гэршэлжэ болоно. Коммунистнуудшье ниитынгээ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр, өөhэдтөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, даалhан ажал дээрээшье жэшээ харуулан хүдэлдэг.

Мүнөө Боро Голой бригада дээрэ хурьга абалган түлэг дундаа, эмхи гуримтайгааршье. гарза хоролтогүйгөөр шэнэ түл абтажа байна. Түл абалтые эндэхид hайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа hэн. Энэ халуун хаhын эхилхын урда тээ партийна бүлэг мүн лэ хэмжээ ябуулгануудые хараалhан юм. Хонишодой байhан газартань суглаа, зүблөөшье эмхидхэhэн.

Партгруппорг Далай Ринчинович партийна хүдэлмэриие шадамараар эмхидхэдэг. Илангаяа ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулгада, hуралсалда анхаралаа ехэ табина. Эндэхи коммунистнууд бултадаа политическэ hургуулида ябана. Гадна энэ Боро Голдо зоотехническэ hуралсал таhалгаряагүй ябажа байдаг.

Партгруппорг, коммунистнуудшье халаа малшадай ажаhуудалай, соёл болбосоролой үдэр бүриин эрилтые хангаха, тэрэнэй байдалые улам hайжаруулха гэжэ оролдоно. Тээсгэн хонишодой нэгэ бригадын үбэлжэжэ байгаа газар уруу автолавка ошохоёо болёодхёо hэн. Энэ тэрэ гар узүүрэй хэрэгсэлые худалдан абахын тулада аяар 15 модоной зайда байhан тосхон ошожо, сагаа hамшаха гээшэ бэрхэтэй зүйл ха юм даа. Энээн тухай нүхэр Раднаев дуулажархиба. Теэд партгруппорг хожом гэнгүй тэрэ дарыдань хөмжээ абаhан байна. Тэрэнhээ хойшо автолавкые даагша ...хайша хэрэгээр ябахаяа ...

1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ ... жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй ... съездын Директивэнүүдэй ... шудалалга, зүбшэн хэлсэлгэ ... шадай дунда үргэлжэдөө ... хэгдэжэ байна. Агитаторнууд ... данайхидаал даалhан участ... дээрэ таhалгаряагүй ябажа, ... рэлдөө хэжэ байна. Комму... Б. Ныкешкин, Боро Голой hу... лиин багша М. А. Цыренова, ... шэшье нүхэд нютаг зондоо ... тэй агитаторнууд.

Игэжэл сүлөө забгүй, аша ... ехэтэйгээр хүдэлжэ байдаг ... даа, энэ XXII партсъездын ... жэтэ артелиин Боро Голой ... дын партийна бүлэг, тэндэхи ... мунистнууд.

Р. БУДА...
Баргажанай аймаг.

ХАДЫЕ БҮРХӨӨГ ХОНИДТНАЙ

«ДАША-ЦЫРЕН УЛАДАЙ УНТАЖА ХЭБТЭХЭДЭ ХАМА Г АЖАЛАА ХЭЖЭРХЕОД БАЙХА ХҮН».

(Нютагай зоной хэлсэдэгhээ).

Үдэшэ, ҮГЛӨӨНИИНЬ үшөөл жабартай хүйтэхэншье hаа, хабарай эхин hара гараhаниие мэдүүлжэ, үдэрэй игаабарида гэрэй армагhaa шолшогоносо дуhаалаад абана. Мүн үдэр ерэхэ бүри халаа гүбэйн үбэр майлашье улам эреэлжэ харагдадаг болобо. Хабарай наранай түрүүшын дулаахан элшэдэ аяшархаhан хонидшье, хуhамаг соогоо тэниглэн, хибэдэhээ хибэжэ байнад.

Отарын ахалагша хонишон Даша-Цырен Доржиев душэ гарамгай наhанай, түргэн хүдэлсэтэй шумууhан янзын хүн нэгэ шарга ноб ногоон зелёнко асараад, үбhэнэйнгөө хорёо соо буулгажа байна. Эндэнь үшөө зелёнкоhоошье дутуугүй, хүб хүхэ зандаа хяаг, хилганын хоёр томо hурин үбhэн тэбхыжэ hууна.

— hаянай одоол урин дулаанай заха үзэгдэжэ эхилбэ гээшэ. Теэд хабарнай үшөөл үды байна. Хагсуу буруулган саг яhалал болохо юм бээзэ,—гэжэ Даша-Цырен Доржиев зелёнкоёо обоолжо байхадаа хэлэнэ.

— Юунэйшье болоо hаа айлтагүй, үбhэ тэжээлээр элбэг ха юмта,—гэхэдэ:

— Үбhэмнай энэл үлөө. Хээрэ нэгэ багахан зелёнкотойбди. Хүхэ ногооной гаратар хүрэхэ ёhотой. Юрэдөө үбhэ тэжээл үгыт гэжэ ондоо хүниие гүйхагүйбди,—гэнэ Даша-Цырен Доржиевич.

Тиимэ даа. Өөhэдынгөө гараар, нарин нягтаар бэлдэhэн иимэ ехэ үбhэ газаагаа хээд hууходаа, хонишоной досоо уужам, hанаа сэдьхэлынь тэниглэн байна бшуу. Эдэмнай дүрбэ-табан жэлэй саана ажахын тоосоондо ороод, тусхай сабшалан даажа абаад, хонидойнгоо үбhэ тэжээл өөhэдөө бэлэдхэдэг болонхой. Энээнэй ашaар hүүлэй хэдэн жэлдэ үбhэ тэжээлээр нэгэтэшье дуталдажа үзөөгүй. Нёдондо ган гасуур жэл байбашье hаань, сабшалангаа hайнаар уhалаад, зарим газарынь шэбхэжүүлээд, өөhэдынгөө хүсөөр 568 центнер үбhэ сабшажа абаа юм. Мүн 10 га газарhaa 350 центнер зелёнко ургуулжа абаа, 280 центнер набшаhата тэжээл бэлдээ. Даша-Цырен Доржиевич хабар болоходо нүгөө хоёр нүхэдтөө хонидоо адуулгаад, өөрөө гартаа хүрзэ барижа, сабшалангаа нэбтэ шобто уhалдаг, шэбхыень тараадаг юм. Үнгэрhэн жэлдэ гектарай 25 центнер үбhэ ургуулаа.

ТЭРЭ НЭЙНГЭЭ ашaар лэ отарынхид мүнөө гансашье Шэнэhэтынгөө бригадада бэшэ, бүхы совхоз соогоо эгээн түрүүлжэ, **зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга гэхэ гү, али 569 эхэ хонидhоо 570 хурьга абаад байна ха юм.** Нёдондошье зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 102 хурьга түлжүүлжэ, «Республикын эрхим хонишон» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн, СССР-эй арадай ажахын түйлалта харуулха выставкэдэ ошохо путёвкоор шагнагдаhан, 100 түхэриг мүнгэн шан абаа. Олон хони нэмэлтэ түлөөhэндэшье абаhан.

hаяшаг совхозой директор Цырен-Даша Доржиевич Доржиев отарынхидай зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаhантайнь амаршалхаяа ерээд, игэжэ хэлээ:

— Даша-Цырен, шимнай энэ жэлдэ баhал нилээд ехэ мүнгэн шанда хүртэхэ, олон хурьга нэмэлтэ түлөөhэндэ абахашни гээшэ. Теэд зуунhaa—зуу бэшэ, бүри олон болгохо гэжэ бодоногүй гүш?

— Хари юун болохоб. «Дальбараануудые намар тоолодог» гэлсэгшэ ааб даа. Юрэдөө үшөө 20 гаран хонид дэлгэнэнхэй, гушаад хонин эхирлээ. Зуунhaa—105 сохом болохо аабза гээд hанагшаб,—гэжэ ахалагша хонишон энеэбхилнэ.

— Оролдохол зон бээзэбди. Теэд сагhaa урид hайрхалдаад яахамнайб. Хүхэ ногоон дээрэ гаратарнай үдыл байна,—гээд Даша-Цыренэй нүхэрынь, баhал үнинэй хонишон Дашил-hама Нимаева хажууhaaнь хэлэнэ.

— Таанадташ айха юумэн үгы болоо. Үбhэ, зелёнкотойт, хонидтнай тобир hайн, дүршэл шадабари ядаха бэшэт. Харин тэдэ сакманщигуудhaa юундэ арсаабта?—гэнэ директорынь.

— Хони, хурьга хаража шадахагүй, дүй дүрэгүй зоноор зобонхаар, ооhэдөө гурбуулан хүдэлhэмнай дээрэ гэжэ hанаа hэмди. Мүнгэ, зөөридэшье алмалта ха юм,—гээд ахалагша хонишон хэлэнэ.

—Гансал хони, хурьгадаа олон ондоо таhалгануудта байлгадаг болоод, лэ, хүндэхэн байна,— гэжэ эндэхи нүгөө хонишон Гашидма Бочигтуева нэмэнэ.

НЭЭРЭЭШЬЕ, байра соонь хүнэй тархяа эрьешэхээр олон таhалганууд, тэрээн бүхэндэнь таба-зургаа, арба-хори, гуша-дүшэ хүрэтэр хурьгад хуу амяараа байна. Тэдэнэй эхэнүүдынь баhал амяар амяараа. Игэжэ байлгаагүйдэнь аргашьегүй ха даа. Элэ 570 хурьгад соош элдэб үлбэр муу, тулюур юумэнүүд дайралдаха, тэдэниие тусгаар сүлөө hүнгэ байлгажа, эхыень оло дахин хүхүулхэ хэрэгтэй. Али нэгэн гэбэл, бага тураhан эхэ хонидые hүрэгhөө илгажа, тусгаар тордёо, hайнаар эдеэлүүлээгүй hааш, бүри муудаха, хурьгадаа садхаахаяа болишохол. Тэрэнhээ уламжалан хурьгад гарзалжа эхилхэ.

— Хони, хурьгадые олон ондоо байлгажа, хуу амяар амяарайнь эдеэлүүлхэ, уhалха, харууhалхада ажалынь хүндэхэн. Теэд тэрэнhээнь хашараад байгаа hаа, хурьгадаа гарзалуулха болоно бшуубди,—гэжэ Даша-Цырен Доржиев хэлэнэ.

«Даша-Цырентэнтнай хэниинь хэншье гэшэгүй бэрхэ зон, хүнэй унтаанда хамаг ажалаа хэжэрхёод байха» гэжэ нютагайнь нэгэ хүн хэлэжэ байгаа hэн. Тэрэнь зүйтэйл ха. Байра байдалынь дарагар, яндайшатар заhаhан, ... hэн. Унаа моридынь ... тарганууд, шарга, тэргэ, зэмсэг... шье дард гэмэ. Буусынь ха... айхабтар ехээр обоолжо... хүр шэбхэ байна. Тэрэнээ ... таа сабшалан дээрэ гаргажа, ... хэхэ юм.

— Хонидhoo ноохо ехээр ... шалха, хурьга олоор абаха ... үбhэ тэжээл элбэгээр бэлэд... hээ гадна, зундаа, намартаа ... таргалуулжал абаха хэрэгт... гэжэ эндэхид хэлэдэг.

ТИИМЭhЭЭ нёдондо ... шээриингээ муудахала... холо байhан Шанда гэжэ ... абаашажа байгаад, тэндээ ... үнжэн адуулаа юм. Энээнэй ... бүхы хонидойнь 90 процен... хим тарган үбэлжөөндэ ор...

Игэжэл бүхы юумэндээ ... ёhoор хандажа, үнэн зүр... оролдоходоо эрхим үрэ дүн... на. Үнгэрэгшэ жэлдэ отар... ажахын тоосоогоор табигдаh... хы түсэб, даабаряа хуу ... дүүргээд, хамта 17,5 мян... хэригэй олзо оруулаа. Тэр... ажалай түлөөhэнэй мүнгэ, ... тэжээл бэлэдхэhэнэй болон ... гаргашануудые тоолоод би... 6 мянган түхэригэй сэбэр ... совхоздоо үгөө.

Даша-Цырен Доржиевтай ... доо юhэн үхибүүдтэй, үнэ... айл. Эгээ ехэ хүбүүн Да... мань сэрэгэй албанда ... Батор хүбүүниинь —10-... Света басаган—9-дэхи ... hурана. Мүн Надя, Пунсы... гурбаниинь баhал hург... Эгээ гурбан багань гэртээ...

Ажалша бэрхэ, үнэр бал... нүхэдөөр олон, ёhотойл ... хан совет үеын, жаргалтай ... хи үргэн Түгнын Шэнэhэт... та hуудаг юм, танилсагты...

М. НАМЖИЛ...
Мухар-Шэбэрэй аймаг, «Эрдэм» совхоз.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

АЖАЛАЙ ОХИН СООГУУР

— Хонин ажалда ороһоор долоодохи жэлээ ябажа байнаб. Хэр угһаа хойшо манай буряад зоной эрхилжэ ябаһан хонин ажалай аша туһа, ашаг үрэ арһа мяхандамни шэнгэшэнхэй юумэ бэшэ аал даа. Гэртэхимни минии түрэхэ гарахаһаа хойшо хонишон байгаа. Мүнөө би хонишон боложо, эсэгээ һэлгээб. Юумэн бүхэн ээлжээтэй, үбгэрһэниинь залуудаа өөрынгөө ажал даалгажа үгөөд, амаралгада гаража байдаг ушар байгаалиин хубилгашагүй хуули хаям даа.—гээд, Хориин аймагай Чисаанын совхозой нэгэдэхи отделениин ажахын тоосоото хонишодой бригадын бригадир коммунист Цыдып Мункуевич Норбоев дарууханаар хөөрэнэ.

...Зүүн тээһээ хүнгэхэн һэбшээн буугаад, огторгойн нялалдангир һэмжэн үүлэдые баруун зүг уруу, уһа бороогоо суглуулаад бусагты гэһэндэл эжэ эхитүй туусагааба. Үбһэшэд отогтоо оронхой. үдынгөө хоол барижа байба.

Энэ үедэнь отделениингээ Загаһата тосхон хоол хүнэһэндөө ошоһон бригадир Цыдып Норбоев ульгам хээр мориноймнэо амыень хянсайшатарнь гэдэргэнь татанхай, тухайлхада, тугаарай сабшагдаһан мүртэй үбһэн, табигдаһан бухал мэтые тоолоожо, барсаажа ябана хаш. Ехэл яралгүй, хажуу тээшээ хараад лэ абана. Хүрэжэ ерэһээр, морёо мулталжа байха зуураа, үбһэшэдөөрөө мэндэ һайнаа хэлсээд, аха заха болохо үбгэн Бааахайда хандан: «Сэнгэйн баабай, энэ зүүн тээһээмнай һэбшээлээшэш ямархан юумые уряалаа юм ааб. Юрэдөө, табиһан бухалнуудна бороодо соноулшаха болоо һаа, бузар лэ юумэ гээшэ. Эдеэнэй һүүлээр һурилхэ бэшэ гүбди?»— гэнэ. Бахаахай халзан толгойгоо эльбэжэ үзөөд, «нээрээшье, олоншье хоногой үһээ боложо магад. Юрэдөөл, табиһан бухалаа монсогойлжорхёод байбал, һанаан амарха һэн ха» гэнэ.

Нүхэр Норбоев сүлөөтэйл байһан сагаа ямар нэгэн атлаг туһатайгаар үнгэргэхэ гэжэ оролдодог тула мүнөө эдеэлжэ ханаад, тамхилжа эхилһэм үбһэшэдтөө совхоз соогоо тэжээл бэлэдхэлэй ямараар ябажа байһан тухай, вьетнам арадай баатарлиг шанга тэмсэл ба Баруун Германиин реваншистнуудай дайн байлдаанда забда сүлөөгүйгөөр бэлдэжэ байһан тухай, гүрэн түрынгөө урагшатай хүгжэлтэ тухай тобшохоноор аад, няд гэмэ ойлгосотойгоор хэлээд хэлээд үгэнэ. Мүн эндэ тэндэһээнь элдэб олон асуудалнууд табигдаадхина.

Тон тобшохон аад, һонирхолтой хөөрэлдөө хэжэрхёод, үбһэшэд булта̄даа һурилэлгэдэ гараха гэжэ шиидэбэ. Хамтадаа долоон моринда бухалай хомуудуудые углажа, зургаатай Эрдэмһээ эхилээд, 14-тэй Цэдэн хүрэтэрөө бухалшан хүбүүд, басагад морин дээрээ һүүн сасуу моринхой шадал мэдүүлэн урилдашаха гэжэ байтараа, ехэшүүлдэ хоригдожо болибод. Һурилэлгэшье эхилшэбэ. Хоёр газар 12—12 бухал дээрэ һуури татагдаад, уданшьегүй һүринүүд «ургажал, ургажал» захалба. Һүринүүдэй тээ хахадтаа хүрөөд байхадань, Цыдып Мункуевич 3 бухалшан хүбүүдые абаад, баһал ондоо тээ ошожо, хоёр газар 10—10 бухал дээрэ һүриин һуурииуудые татажархёод, гансаараа бухалнуудые хаяжа эхилбэ. Зунай халуун наранда самсагүйгөөр һүри хаяжа байһан Цыдып Мункуевичай бэе наранда ялагашан, ямар нэгэн хүрибтэр үнгэтэй майка үмдэнхэй гээшэ гү гэхээр харагдана.

Зунай наранай Баян Хонгорой саана орохо хирэндэ дүрбэн томо гэгшын һүринүүд, хамтадаа 442 бухал эбэртэлжэрхёод, түгдылдашанхай, ехэл бүдүүзгэй маяг гарган һуубад.

«Тахяагай дальбаараануудые намар тоолохо» гэдэгтэл, намар лэ абаһан үбһөэ хэмжээд байхадань, Цыдып Мункуевичай бригадынхид 1216 центнер үбһэ, зелёнко сабшажа һүрилээд байгаа һэн. Энэ үбһэнэйнгөө хажууда үшөөл 200 центнер үбһэтэй һаа, бухэли жэлдээ хүрэхэ байгаа бшуу. Теэд, сабшаха газар барагдашоо, ган гасуур ехэл һаалта хээ бшуу. Цыдып Мункуевич хэдэн хүдэр хүдэр хүдэлмэришэдөө ондоо нютаг үбһэ сабшахыень эльгээбэ. Хүрэхэшье үбһэн абтаба даа.

Эндэ нүхэр Норбоевой бригадынхидай үбһэ бэлэдхэлгын үедэхи нэгэл үдэр тушаа тобшохоноор хэлэгдээ. Үбһэ тэжээл бэлдэлгэ хадаа мал адууһанай хэр зэргэ ашаг шэмэ үгэхыень, хэр һайнаар үдэхыень шиидхэжэ үгэлсэдэг гол асуудалнуудай нэгэниинь гээшэ ааб даа.

Энэ бригада хамтадаа 1200 хурьгалха хонидтой. Мүнөө тэдэнэй хахадһаа үлүүнь хурьгалаад, ямаршье гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай.

«Манай бригада түл абалгаараа, нооһо тушаалгаараа үнгэрһэн 1965 ондо Чисаанынгаа совхоз соо түрүү һүүри ээлжэ, мүнгэн шанда хүртөө һэн. Эрхим хонишон Пылма Бадмаевна Жамсарановамнай республикынгаа эрхим хонишодой суглаанда ошожо, ажалайнгаа амжалтын түлөө мүнгэн шанда, «республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөөд ерээ. Мүн энэ жэлдэ, хэдэн хүмнай Москва Арадай ажахын түйлалтые харуулһан выставкэдэ ошохо. Эдэ бүхы амжалтамнай гансашье хонишодһоо бэшэ, харин бригадирай урагшатай һайн ажалһаа баһал дулдыдалсадаг байха юм. Цыдып Мункуевич ажалай абьяас шудаланхай, хаана юун хэрэгтэйб, ямар хонишоноор хайшан гэжэ хөөрэлдэхэб гэхэ мэтые тон наринаар мэдэдэг, ехэл һүбэлгэн хүн даа» —гээд, бригадын эрхим хонишон Николай Куриганович Бархалеевэй омогорхон хөөрэжэ һуухыень һаяхан дуулаа һэм.

Нэгэдэхи отделениин хусануудые үбэлдөө харууһалдаг Цыренбазар Цыремпилон, Цыдып Мункуевич, отделениин зоотехник, БурАССР-эй габьяата зоотехник Дашапунсык Дарижапов гурбанай хоорондохи бишыхан арсалдаа һая шагнааб.

Хүдэлжэл ябаһан хүн халтад лэ гээ һаа, алдуу гаргажа болодог гээшэ ааб даа. Хүдэлөөгүй хүндэ хаанаһаа алдуу гарахаб даа. Хэнэйшьеб, бү мэдэе, гэмээр алдуу гаража, нүхэр Цыремпилоной хаража байһан хусануудта үбһэнииинь дутуу үгтэшэбэ хаш. Тэдэнэр Цыдыпһээ үбһэ эрибэ.

...Тоосолдо тоосолдоһоор Цыдып Мункуевич үбһэ үгэхэ болоно һалаа һэн. Үбһэ үгэхэеэ түрүүшээр арсахашьегүй аад, зарим бригадирнуудай хайша хэрэгээр үбһэ хуряалгада хандадагын һанаандань ороод, хороо бусалһан байба гэжэ һүүлэй һүүлдэ элирээ һэн.

Мүнөө түл абалга түлэг дундаа. Үглөөнэй үдхэн сагаан мана татама жабар соогуурше, үдэрэй нюдэ бүтүүрмэ һалхи шуурган соошье хонид хурьгалжал, хурьгалжал байна. Нүхэр Норбоевой бригадынхид гүл абалгаараа нёдондсойхидол адляар түрүүлхэнь ха. Мүнөөнһөөл тухайлагдаад байна. Жэшээлхэдэ, нёдондо 100 эхэ хониноо 97 хурьга абаһан Цыренжапова Намжилмагай мүнөө 293 толгой эхэ хонидойнь 249 хурьгаланхай, ямаршье хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Һаяын үдэрнүүдтэ Николай Бархалеев 293 эхэ хонидһоо 230 түл абаад байна.

— Түл түрэсын һайн, ямаршье хоролтогүйгөөр абтажа байхадань ехэл урматай ябагдадаг юумэл даа. Мүнөө жэл 100 эхэ хонидһоо эгээл адаг багаарнь хараа һаа, 98 хурьган абтаха, теэд адаг тээшэ бэшэ, харин эрхим тээшэнь эрмэлзэхэл зон бээзбди. Таргаар ондо ороһон хонидой нооһоншье һайн байдаг юм. Үнгэрэгшэ зун бүхы бригадаараа дунда зэргээр хонин бүхэнһөө 3,5—3,6 кг нооһо абажа, эрхим шанартайгаар тушаагаа һэмди. Мүнөө жэл энээнһээ доошо нооһо абахагүй бэшэ гүбди даа»—гээд, этигэлтэйгээр Цырып Мункуевич хөөрэнэ.

Нүхэр Норбоев—залуу коммунист. Партиин уряалаар сомоной зүблэлэй түрүүлэгшэ байһанаа хонин ажалай эгээл харюусалгатай газарта өөрынгөө һайн дураар гараһан намтартай. Мүнөө нүхэр Норбоев бригадирайнгаа хажуугаар отделениингээ партийна эхин организациин секретариин уялгые дүүргэжэ байна. Алишье отара дээрэ отделениин ветврач нүхэр Балдуевтай гү, али зоотехник нүхэр Дарижаповтай ошоод, хонишодто туһатай зүблөө гү, али зоотехническэ һуралсал үнгэргэлсэжэ, заримдаа хонишье хүхүүлэлсэжэ, хурьгадта эм дом уулгалсажа, тракторта үбһэ, зелёнко ашалсажа ябахыень заатагүй харахат.

Нэгэн үгөөр хэлэбэл, байра дээрээ һуужа, һанаа амар байжа шадахагүй хүн. Хүн зондоо хүндэтэй ёһоор лэ бригадир!

Ч. ДАРИБАЗАРОН.

ЛЕНИНГРАД. Смольныи Ехэ зал соо. Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Октябрьска түрүүшын уншалга болобо. «Агуухэ Октябрийн социалис революциин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанар» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент П. Н. Федосеев хэһэн байна. Зураг дээрэ: Смольныи Ехэ зал соо. Октябрьска түрүүшын уншалга.

ТАСС-ай фотохронико.

Редакцидамнай ерэһэн почтоһоо

ХҮДӨӨГЭЙ РАДИОГАЗЕТЭ

Башуурта дүрбэдэхи жэлээ нютагай радио-дамжуулга недели соо тогтоогдомол саг соогоо таһалгагүй эмхидхэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй илангаяа һонирхолтой зүйлынь—аймагай хүдөөгэй радиогазетэ гэжэ түсхай дамжуулга болоно. Саарһагүй энэ газетын хуудаһануудта хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, түрүүшүүлэй зүбшэл, хөөрэлдөөн. дороһоо үдэжэ ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай багшанарай, хуули вахиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэй, түрэлхидэй лекци, элидхэлнүүд, асуудалда харюунууд тунхаглагдадаг. Түс дамжуулгын программада нютагай уран һайханай самодеятельностиин дуу, хүгжэмэй шэнэ номернууд оруулалсагдадаг. Согсолон тобшоор хэлэхэдэ, ээлжээтэ дамжуулгые хүлеэжэ ябагдадаг радиогазетые шагнажа һуухада, сээжэдэ һонор, шэхэндэ үрин байдаг...

Г. АШИРОВ.

ДЭРЭЭНЭЙ ЭДЭБХИТЭД

Дэрээнэй хүдөөгэй клубай уран һайханай самодеятельностиин бүлгэй гэшүүд ехэл эдэбхитэйгээр нютагайнгаа уран һайханай самодеятельностиин харалгада бэлдэжэ байна. Тэдэнэр концертынгээ программа хараалһаар удаанай. Аймагай харалган дээрэ тэдэнэр нэгэн акттай нэгэ пьеса харуулхаар бэлдэнэ.

Гадна Дэрээнэй клубай дэргэдэ 10 хүнһөө бүридэһэн агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Энэ бригада һаяар Хүшэгөөрэй, Намаагай, Этхэн ба Ботоолдын малшад, хонишодто, хүрэжэ, концерт, наада зугаа дэлгэбэ. Тэдэнэр малшадай урда «Хүлеэгдээгүй айлшан» гэһэн нэгэ акттай зүжэг, буряад, ород дуунуудые гүйсэдхэжэ, мүн хатарнуудые харуулба.

Эдэбхитэдэй тоодо совхозой кадрнуудай таһагай инспектор О. Буянтуева, Дэрээнэй дунда һургуулиин багшанар М. Х. Цыдыпова, З. М. Дугарова, электромонтер Даши Рабданов, тракторист Ж. Борбонов болон бусад оролсоно.

Г. РИНЧИНО.

ШОРТООЛ ХҮЛЕЭЛГЭН БОЛОО ҺЭН

Заха, хүдөө гэлтэгүй, һуурин тосхонууд мүнөө түб хотонуудтай телефоноор холбоотой болонхой. Тиин гэтэр манай нютагай Үлзытын хэлхеэ холбооной таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг дээрэһээнь, холо дүтэ байһан түрэлхид, танилнуудтаяа хөөрэлдэхэ аргагүй саг дайралдадаг. Жэшээнь, Могсохоной найман жэлэй һургуулиин багша Н. Будажаповада тээсгэн Шэтэ хотоһоо телефоноор хөөрэлдэхэ захилай ерэхэдэ, телефонистнуудай һанаагаа зобожо, холбоо байгуулаагүй дээрэһээнь, шортоол хүлеэлгэн болоод дүүрээ һэн. Могсохонһоо телефоноор хөөрэлдэжэ байтар радио соностохо, элдэб шууяан, шаршаганаан гараха ушар ехэ һаалта болодог.

Хүдөө нютагуудтай телефоной харилсаа саг соонь бэелүүлхэ, һайнаар дуулдадаг болгохын тула Хориин аймагай хэлхеэ холбооной узелайхид таарамжатай хэмжээ абаха бээ гэжэ найданабди.

Ш. ЦЫВАНОВ,

Прагопресс агентствын корреспондентнүүдэй мэдээсэл

ЧЕХОСЛОВАКИИН ҺОНИН

Неханицада галнууд яларха

Чехословакиин хойто зүгэй Неханица городто шэнэ гидроузелай барилга түлэг дундаа ябана. Эндэ 1964 ондо элһэ шорой адхажа эхилээгдэһон Чехословакиин эгээ ехэ плотина бии болохо. Утань 15 километр, үндэрынь 50 метр. Ерэхэ жэлэй хабарһаа үргэн ехэ водохранилищиень дүүргэлгэ эхилхэ юм. Тэрэнэй эрьеэр гоё һайхан амаралтын ордон, байшангууд нээгдэхэ, аяншад, пионернүүдэй лагерьнууд бии болохо. Барилга болохо 800 һууритай «Летна» гостиница 1967 ондо дүүргэгдэхэ.

Үбэлшье, зуншье ургаһаар һэмүүн овощтой

Гавиржово городто Чехословакиин эгээ ехэ парнигай ажахы—гектар талмай эзэлһэн шэл хучилтатай тарималнууд ургажа байдаг. Парнигуудые халаахын тула булеэн уһан городой теплоцентральһаа оруулагдадаг. Остравын металлургнуудай столдо ургаһан овощ—үгэрсэ, салат, редис гэхэ мэтэ бүхэли жэл соо байдаг болоо.

Республикын туристическэ харгы

Түүхын памятнигууд, городой архитектура, үзэсхэлэн һайхан байгаали, Чехословакиин зоной айлшэ наадархай зан хариин орондой аяншадай дура татадаг. Энэ туладань гүрэн 1966—70 онуудта 1 миллиард крон мүнгэ туристнуудай хэрэг хүгжөөлгэдэ зорюулан һомолоо. Прагада, бэшэшье городуудтань шэнэ олон гостиницанууд баригдана. Эгээ ехэ

Чехословако-кубын холбоон үргэдэнэ

Чехословаки Куба хоёрой хоорондохи экономическа ба худалдаа наймаанайнь холбоо барисаан жэл ерэхэ бүри үргэдэжэ байнхай. Прага, Братислава, Брно городууд Кубынгаа нүхэдтэ машина, зэр зэмсэг олоор эльгээнэ. Чехословакиин мэргэжэлтэд ашагта малтамал, электрын элшэ хүсэ абаха, үргэн, хэрэгсэлэй эд бараа үйлэдбэрилхэ, саахар гаргаха, хүдөө ажахыгаа оньһожоруулха хэрэгтэнь туһална. Тиихэтээ хамта ЧССР өөһэдтөө шухала хэрэгтэй түүхэй эд Кубаһаа асаржа байдаг. Чехословакиин Кубаһаа асардаг гол зүйлнүүдынь: буйлуулагдаагүй саахар, үнгэтэ металл, жэмэс, тамхи, ном болон бусад болоно.

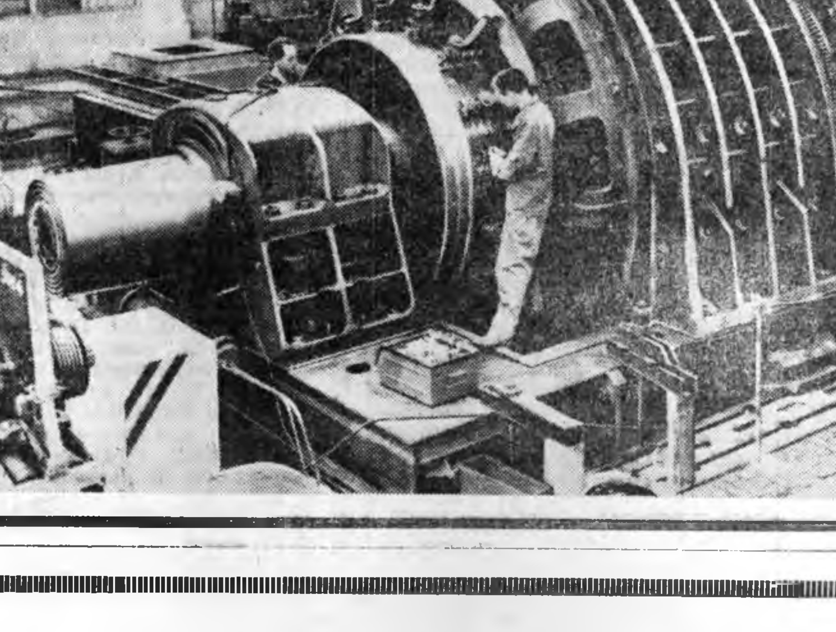
Гаванада Чехословацко-кубинска комитет бии болгогдоо. Эндэ хоёр гүрэнэй саашанхи экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооной элдэб асуудалнууд шиидхэгдэжэ байха юм.

Студентнүүд олошорно

Чехословакиин дээдэ һургуулинуудта мүнөө жэл 25 мянга шахуу хүбүүд, басагад абтаха юм. Студентнүүдэйнь 60 процент техническэ институдуудта һураха. Заочно һуралгшадайнь тоо 12 мянган хүнөөр олон болохо.

Эрдэм наукын холбоон бэхижэнэ

Энэ жэлдэ Чехословакиин ба Словакиин эрдэмэй Академи 80 гаран уласхоорондын конференци, симпозиум, үргэн суглаа зарлаха юм. Эдээндэнь 4 мянган хари гүрэнэй эрдэмтэд хабаадалсана. Энээнһээ гадуур республикада ЮНЕСКО-гой туһаламжа, дэмжэлгээр мэргэжэлтэдэй эрдэмээ дээшэлүүлхын тула уласхоорондын хэдэн курсанууд зарлагдаха.

ЧЕХОСЛОВАКИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА. Пльзендэхи Ленинэй нэрэмжэтэ, Доудлевецдэхи электротехническэ заводуудай коллективүүд Чехословакида гаргагдадаг электродвигательнүүд сооһоо эгээн лэ томыень бүтээжэ гаргаба. Двигатель 6000 киловатт хүсэтэй, 280 тонно шэгнүүртэй. Энэ электродвигатель Восточнославацка металлургическэ заводой прокатна станда хэрэглэгдэхэ байна. Зураг дээрэ: электромонтер Войтех Ружичка, техник Павел Ботка электродвигателиин коллекторые таарууулжа байна.

ЧТА-гай ТАСС-ай фото.

УРАН ШАДАБАРИ БА ЗОРИГЖОЛ

Поэт шүүмжэлэгшэ хоёрой хөөрэлдөөн

Степан ЩИПАЧЕВ, Владимир ОГНЕВ

Унинэй совет поэт, Гүрэнэй шангай лауреат Степан Щипачев уянгата шүлэг бэшэдэг элитэ ехэ поэт юм. Өөрынгөө зохёолнууд дотор шэнэ үеын сэдьхэл зүрхые харуулдаг, инаг дура, хани нүхэсэл магтадаг, совет хүнэй зохёон байгуулхы ажалые зурагладаг байна. Тэрэ олон тоото уянгата шүлэгэй номуудые, «Шушенскэдэхи гэрхэн», «Һайн ябагты», «Павлик Морозов» гэһэн поэмэнүүдые бэшэнхэй.

Владимир Огнев—совет зохёол шэнжэлэгшэдэй залуу үеын түлөөлэгшэ юм. Расул Гамзатов, Эдуардас Межелайтис, Юстинас Марцинкявичюс болон бусад бэлиг түгэлдэр поэдүүдэй уран шадабариие шэнжэлһэн хүдэлмэреэрээ мэдээжэ болонхой.

В. ОГНЕВ: Степан Петрович, би тантай уран шадабариин асуудалаар хөөрэлдэхөө һананаб. Энэмнай саг үргэлжын шухала асуудал ха юм даа. «Уран шадабари» гэһэн үгые үргэнөөр ойлгохо зэргэтэй гээшэ бэзэ. Теэд, минии һанахада, энэ үгэ нэгэ хүйтэн шэнжэтэй шэнги агша. Та юун гэжэ һананат?

С. ЩИПАЧЕВ: Уран зурааша Н. Н. Ге танай энэ хэлэгшые зүбтэйдэ болохогүйл байгаа даа. Юундэб гэхэдэ, тэрэ айхабтар уран шадамараар ород пеэшэн хэдэг байһан юм. Тэрээндэ бэшэһэн бэшэг доторoo Лев Толстой уран шадабариие айхабтар мэргэнээр тодорхойлһон байдаг. Мэдэхэ юумэеэ хүндэ дамжуулха гээшэмнай миил юрын хэрэг бэшэ. Уран онол арга олохо ёһотой юм... Удхыень тобойлтон харуулхын тулада, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэхөөр хурсадхаха, гүнзэгырүүлхэ ёһотой гэжэ Лев Толстой бэшэһэн байха.

Л. Н. Толстойн уран шадабариие мүнөө манай зарим нүхэдэй ойлгодогһоо һураггүй үргэнөөр тодорхойлһон байна. Уран шадабари гээшэ, Толстойн ойлгодог ёһоор, уран зохёолшын гү, али поэдэй хамаг бүхы арга шадабаринь, нэн түрүүн уран бэлигынь болоно. Бэлиггүйгөөр уран шадабари тухай хөөрэлдэһэнэйшье хэрэггүй. Хэдышье уран шадабаритайгаар бэшэгдэһэн зохёол аад, бэлигэй сэсэрдөһэгүй һаа, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэжэ шадахагүй. Поэт гээшэ үгэеэ шадамар бэрхээр мүлихэ, мүнөө үеын шүлэг зохёолгын нюусгайе мэдэхэ зэргэтэй. Теэд, энэмнай бэлигэй шэртэһээр түйлаха хэрэг шуу.

«Шүлэг яажа зохёохоб?» гэһэн статья доторoo Маяковский уран шүлэгэй хэлбэри маяг тухай удаан тогтожо бэшээ һэн. Тэрэ «уран шүлэг соохи үгэ барилгын хирпиисэ шэнги байдаг» гэжэ тодорхойлһон. Иигэжэ Маяковский өөрынгөө уран шадабариие дэлгэн харуулаад, уран шүлэг бэшэхэ гээшэ нэтэрүү шанга ажал, захагүй бэдэрэлгэ, шэнжэлгэ мүн гэжэ баталһан байдаг. Энээниие «Шүлэг тухай ном» соогоо тон зүбөөр тэмдэглээ бэлэйт. Тиихэдэ Лермонтов «Поэдэй үхэл» гэһэн шүлэг бэшэхэдээ, «хирпиисэнүүдые ябталаа» бэшэ ха юм. Энэ шүлэгынь халуун бурма шэнги, үүр хилэндэ абтаһан зүрхэнһөөнь орьёлон гараал. Шүлэгэй үгэнүүд, шүлэгэй мүрнүүд тааралдан, дабхасан гарадаг, тэрэниие хүн зохёодог гээшэ бэзэ. Теэд, зарим ушарта эдэ мүрнүүд ехэ зоболонтой гарадаг, заримдаа тоншье хүнгэхэнөөр, шударгыгаар бэшэгдэшэдэг. Энэ ушар ойлгосотой. Пушкинай хэлэһэнэй ёһоор, зүрхөө доһолгон, сэдьхэл зүрхэнэйнгөө уряагаар бэшэхэдэ, ехэ уран нарин шүлэг бүтэдэг.

Энэмнай поэтическэ зоригжол гэжэ нэрэтэй юм. Зоригжолгүйгөөр һайн зохёол бэшэгдэхэгүй.

В. ОГНЕВ: Минии һанахада, манай зохёолшод һанаанда орохысо айхабтар олон шүлэг зохёол бэшэжэрхидэг. Тэдэнээ удаахан саг соо байлгаха, шэнэ нюдөөр хараха, мүлихэ заһаха гээшэ ехэхэн удхатай.

Мүн ажабайдалдахи шэнэ зүйлые мэдэрдэггүйшье поэдүүд дайралдадаг. Үсэгэлдэр ямараар бэшэдэг һэм, тиимээр лэ мүнөө бэшэхэдэ болохо гэжэ һанадаг. Харин шадабаряа дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодоггүйнь харатай.

С. ЩИПАЧЕВ: Бидэнэр булта, бүри үбгэдшье, хэблүүлхэ гэжэ ярабди. Энэмнайл муу бшуу даа. Зариман шанар тухай бодонгүй, олон шүлэг лэ бэшэхэ гэжэ мэдхэлдэдэгынь буруу. Илангаяа залуушуул, түрүүшынгээ ном хэблэлдэ бэлдэжэ байгшад энээнһээл һэргылхэ байгаа. Нимгэхэншье һаа, өөрынгөө ном гаргаха гэжэ хэды олон залуу поэдүүд хэблэлэй газарые дайладаг гээшэб. Гэхэтэй хамта тэдэнэр түрүүшынгээ номые шанар һайнтайгаар гаргуулха гэжэ оролдодоггүйнь харатай. Түрүүшынь ном залуу поэдэй нэрые нэрлүүлхэ байна бшуу. Шанар муутай, һула балар удхатай шүлэгүүдтэй түрүүшынгээ ном уншагшадта үгэхэдөө, һайн нэрэдэ хүртэхэгүйбди гэжэ залуу бэшэгшэднай мэдэхэ ёһотой. Нэрээ хухархань түргэн, харин һайн нэрэ олохонь бэрхэтэй.

1939 ондо гараһан шүлэгүүдэйнгээ нимгэхэн номые түрүүшымни ном байһай гэжэ ехээр хүсэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, тэрэ номые уншагшад һайшааһан, шэнжэлэгшэд анхарһан юм. Теэд, яахабши даа, урда тээнь шүлэгэй зургаан ном гаргаһан байгаа бшууб.

Элдэб ушар болодог. Андрей Вознесенскиие ородой томохон поэт гэжэ тоолодогби. Теэд тэрэниие залуу зохёолшон гээд мүнөө үшөөл дала мүрынь альгадажа байдаг лэ. Гайхамшаг уран шадабаритай болоһоноо эрхим һайн зохёолнуудаараа гэршэлээ ха юм.

Теэд олонхи залуу поэдүүдэй мэргэжэл шадабари тон удаанаар үргана, хүгжэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь, Тютчев олон жэлдэ уран шадабарияа батадхажа, дүй дүршэл абажа, уран нарин олон шүлэгүүдые бэшэһэнэйнгээ һүүлээр 50 гаража, шүлэгэйнгөө түрүүшын ном хэблүүлээ һэн.

В. ОГНЕВ: Теэд, энэ ушар тон үсөөн дайралдадаг гээшэ ааб даа.

С. ЩИПАЧЕВ: Багрицкиие абаад үзэел. Гушаад оной эхеэр бэлэн болоһон гурбан поэмэтэй байгаа: «Һуулшын һүни», «Захын нютагай хүн», «Пионер басаганай үхэл». Поэдүүд нимэ поэмэнүүдые хэблүүлхэ гэжэ журналнуудта дурадхахал һааб даа. Теэд, Багрицкий яарадаггүй һэн. Тэдэ поэмэнүүдээ согсолбори соогоол түрүүшынхеэ хэблүүлээ бэлэй. Шүлэг зохёолнуудаа журналда юундэ гаргуулнагүйбши гэжэ нэгэтэ һураһан хүм. Яараад юу болохоб, үшөө шэнжэлэгшэд хараажа болохол, гэжэ наадантаяа холин харюусаа һэн. Шүүмжэлэлһээ айдаг хүниинь бэшэ бэлэй. Шүлэг зохёолдо ехэхэн эрилтэ табидаг, үндэр мэдэрэлтэй хүн байгаа.

В. ОГНЕВ: Мүнөөмнай юумэ үндэһөөрөө ондоо болонхой. Шэнжэлэгшэд хүнэй зохёол шэнжэлжэ, статья бэшэнэгүй. Поэдүүд бэе бэеынгээ шүлэг, поэмэ тухай статьянуудые бэшэнэ. «Хани нүхэр поэт тухай» гэһэн гаршагшье газетэдэ бии болонхой. Поэт минии хани нүхэршье һаа, зүгөөр үнэн юумэн үнэтэй!

С. ЩИПАЧЕВ: Владимир Федорович, танай энэ ёгто үгые ойлгоноб. Редакциинхид намда хонходоод: «Тимэ поэт тухай рецензи бэшэжэ үгыт» гэжэ хандадаг. Шэнжэлэгшэдтэ хандагты, тэдэтнай һураггүй дээрээр бэшэхэ бшуу, гээд харюусадаг һэм. «Үгы, поэт хүнэй бэшээл һаа, дээрэ»,— гэжэ намда хэлэдэг. Иигэжэ шэнжэлэгшэдтэ хандахаа болижо, буруу юумэ хэнэбди. Манда бэлиг түгэлдэр, сэсэн хурса шэнжэлэгшэд бии ха юм. Мэргэжэл түгэлдэр шүүмжэлэлгүйгөөр, поэтическэ үнэн сэхэ шэнжэлтэгүйгөөр ажаллахамнай манда бэрхэтэй байха. Ямар зохёол һайн бэ, ямарынь мууб? гэһэн сэгнэлтые алдажа болохо аюул тохёолдохол. Теэд, шүүмжэлэгшэднайшье манайнгаа номуудые зарим ушарта анхарха тоохоёо болиһон байдаг.

В. ОГНЕВ: һанал бодолоо тон сомор богонихоноор гаргаха тухай та хэлэдэг һэнта. «...Ута шүлэгтэ дурамгүй» гэжэ нэгэ шүлэг соогоо бэшэһыетнай һананаб.

С. ЩИПАЧЕВ: Энээн тухай иигэжэ хэлэхэ байнаб. Бэшэһэн шүлэгэйнгөө намда өөртэм һайшаагдахагүйдэнь, хаһажа болохогүй юм аа гү гэжэ бодододгби. Нэгэ жэшээ харуулһуу. Долоон жэлэй урда тээ болоһон ушар. Нэгэ шүлэг бэшээд, «Огонек» журналда таргуулаа бэлэйб. Һүүлдэнь ном соогоо оруулха гэхэдээ, тэрэ шүлэгөө голобоб. Хаһаха хэрэг гараа. 32 мүртэй шүлэг һэн. Тэрэнэйнгээ 28 мүрыень шударжа хаяһан байнаб.

4 мүртэй хурсахан шүлэг бэшэхэдэ, шударжа хаяха гээшэ ехэхэн үүргэтэй гэжэ би тухайлдагби. Һайн мүр һанахадаашье, муу мүрнүүдые шударжа хаяхадаашье, адлихан лэ баярладаг хүм.

В. ОГНЕВ: Степан Петрович, һүүлэй жэлнүүдтэ поэдүүдэй солодо гаража, сойдо хатарһан тухай элдэб янзаар хөөрэлдэдэг. Бодото бэлигтэй поэдүүдэй ёһотойл алдар соло тухай та юун гэжэ бодонот?

С. ЩИПАЧЕВ: Алдар соло гээшэ элдэб байдаг. Һайн һайхан шэнжэтэй, ёһотой алдар соло, саг зуурын үнэгүйхэн алдар соло байдаг гээшэ. Та намһаа бодото, үндэр һайхан алдар соло тухай асууна ёһотойт. Энэ алдар солодо хүртэхэ дуратан олон бэд даа. Теэд бодото һайхан алдар солодо хүртэгшэд үсөөн байдаг.

Хэдэн миллион хүнүүдэй һанал бодолые, сэдьхэл зүрхые үнэн зүбөөр харуулжа шадаһан поэт одоол һайн һайхан алдар нэрэдэ хүртэдэг. Дайнай үедэ Симоновэй «Намайе хүлеэ» гэһэн шүлэг урдань үзэгдөө дуулдаагүй ехээр суурхаа һэн. Юундэб гэхэдэ, ямаршье солдат, офицер, ямаршье генерал гэртээ, һамгандаа гү, али һайн басагандаа энэ шүлэгые эльгээгээд, доронь өөрынгөө нэрэ табиха байгаа бшуу. Нээрээшье фронт дээрэһээ энэ шүлэг манай ороной бүхы заха хизаар руу ошодог байгаа. Үгышье һаа, Светловой «Гренада» гэһэн шүлэг абая. Хамаг уншагшадта тон ехээр һайшаагдаһан шүлэг ха юм. Иимэл зохёол бэшэһэн поэдүүд үнэн һайхан алдар нэрэтэй болоно бшуу.

В. ОГНЕВ: Уран шадабари гээшэ бэдэрэлгэтэй нягта холбоотой. Залуу зохёолшод элдэб шэнэ юумэ бэдэрдэг гээшэ. Уран зохёолой үргэн дардам харгы дээрэ гаража байһан мүнөөдэрэй залуу поэдүүд тухай һанамжытнай дуулахые хүсэнэб.

С. ЩИПАЧЕВ: Нилээд олон залуу зохёолшодой хэһэн бүтээһэн юумые адаглан хаража, уншажа байдагби. Тэдэнэй олонхид мүнөө нэрээ нэрлүүлжэ, орон дотороо, бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Мүнөө үеын бэлигтэй залуу поэдүүдэй һайн шүлэгые уншажа, мүн лэ урмашадаг гээшэб. Лена Гулыга гэгшын 17 наһандаа бэшэһэн нэгэ шүлэг уншажа, хабархаа бэлэйб. Һаяхан Лена хэлэ бэшэгэй таһагай 1-дэхи курсда ороо. Энэньшье намайе баясуулаа. Бэлигтэй залуу бэшэгшэд эрдэм шудалха ёһотой. Институдта, университедтэ һурахадань туһатай байха. Андрей Вознесенский архитектурна институт дүүргэһэн халаа, хэлэнэйнгээ талаар тон өөрын онсо шэнжэтэй гэжэ һанадагби.

Залуушье гү, али элидэ гараһаншье поэдэй бэшэһэн шүлэг хүн зондо баяр жаргал асарха, һайн шанар хүмүүжүүлхэ ёһотой. Уран шүлэг хүндэ ехэ туһатай. Хүн зоной үндэр һайхан мэдэрэлые, нарин уран сэдьхэлые харуулһан хурса һайн шүлэг зохёолнуудые бэшэжэ, арад зондоо алба хэхэ гээшэ тон хүндэтэй, тон харюусалгатай хэрэг мүн.

(АПН).

Һанаамгай хүбүүн, һайрхуу лама

(Арадай аман хөөрөөнһөө)

Урда сагта нэгэ хүреэндэ холын оронoй амбан морилхонь гэһэн зар тунхаг таража, амбан хонёгтын адиста хүртэхэеэ арад зон айхабтар олоороо сутлараад, хүл хөөрсэг бололдон хүлеэжэ байбад һэн ха. Тиихэдэ хүдэр бэетэй, хүхюун үгэтэй хүн, зоной дундууро зэд мүнгэ бадарлажа ябаһан хахархай хүбсаһатай, нюсэгэн хүбүүнэй альган дээрэнь арба мүнгэ хаяжа үгэхэ зуураа:

— Амбанай морилходо, тэрэниие һабардажархёо һаашни унажа ябаһан эмээлтэ морёо буужа үгэхэб,—гэжэ бардам хүхюунээр бажаганаса энеэһэн гэхэ. Мүнөө хүбүүн мэхэтэйхэнээр миһэржэ, «хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл һаатнай, хэмгүй зохидхоноор һабардажархихаб» гэбэ. «Би хэлэһэн үгэдөө хэзээдэшье эзэн байхаб» гээд тэрэ хүн баталба. «Зүб зүб, бидэ гэршэ болохобди» гэлдэн тэндэ байгшад дарья табилдашана ха. Тиигэлдэһээр байтарнь дүүжэн тэргэдэ дүрбэн мори хүллэжэ, хонхо булбэнүүр хонгиргоһон мориной гүйдэлөөр хотогто амбан ерэжэ, үндэр сагаан үргөөнэй үүдэндэ тогтошобо. Угтажа байһан сойбонорынь амбанаа тэбэрижэ, тэлэжэ, тэргэһээнь буулгаха һамбаандань, тэдэнэй забһараар хабшуулдан шургаһан мүнөөхи хүбүүмнай амбаниие һабардажархиба. Амбан сошоһондоо гэдэгэд тэжэ гэдэргээ унашан алдаад, «хэн һабардааб, тэрэниие барижа таһара сохёод, харанхы нүхэндэ хаягты» гэжэ хашхарба. Амбанай сойбонор мүнөө хүбүүе унаса болосо утзаран барихадань, хүбүүн амбанда хандажа:

—Хотогто амбан, хурмаста тэнгэримни, айхабтар шухала хэрэг ушараа айладхахыемни зүбшөөгыт,—гээд доро дохино.

Амбан нэгэ бага уушхаржа:

— Ямар тиимэ шухала хэрэг ушар байгаа юм, тобтойхоноор хэлээд орхи»—гэбэ.

— Би хадаа үгытэй ядуу хүнэй үншэн ганса хүбүүнби, эхэ эсэгэмни гэгээн ламаһаа абарал хайра гүйхадань, гэгээн хурмаста тэнгэриин бэеһээ адиста хүртэбэл үншэрхэгүй үнэр, үгырхэгүй баян боложо, үеын үедэ амар жаргалтай ажаһуухат гэжэ зарлиг буулгаһан юм гэдэг. Теэд эхэ, эсэгэмни энэ хэрэгээ бүтээжэ шадангүй наһа барахадаа намдаа захиһан юм. Тиимэл ушарһаа хотогто амбан таниие хурмаста тэнгэримни морилбо хаям гэжэ үнэн зүрхэнһөө һүгэдэн шүтэжэ, бэеһээтнай адиста хүртэбэ гээшэлби, ами наһым үршөөжэ, зол хуби заяагыт намда,—гээд һүгэдэбэ ха.

Тэнгэри гэгдэһэндээ баясаһан тэнэг амбан «бишни шамдаа тэнгэри бээб даа» гэжэ дээгүүр харан альгаа ташажа, хас-хас энеэгээд, энэ хүбүүе эдеэлүүлжэ, хубсалуулаад табигты гэхэдэнь, тэндэ байһан зон һанаамгай сэсэн хүбүүндэ баяр хүргэжэ, һайрхуу тэнэг амбаниие наада харан, бүгэдэ альгаа ташалдашоо һэн ха.

Тиигэжэ боосоогоо шуүһэн үншэн хүбүүн хүлөө тээхэ моритой боложо, хүхюун баяртай хүдөө нютагаа бусаһан юм гэлэй.

Б. М. ДЫШИНОВ
найруулан бэшэбэ.

ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ

ХАНОЙ, мартын 14. (ТАСС). Урда Вьетнамдахи сэрэгүүдэйнгээ тоое гурба дахин нэмээжэ, 4.500 хүн болгохо гэжэ Австралиин правительствын шиидхэһые Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство буруушааба.

Австралиин правительствын энэ шиидхэбэри хадаа Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые горитойгоор эбдэһэн, мүн США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, оронoо абархын түлөө тэмсэжэ байһан вьетнам арад тушаа харата ааша убайгүйгөөр гаргаһан ябадал болоно гээд ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ мэдүүлгыень ВИА агентство дамжуулаа.

Энэ шиидхэбэри хадаа Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгала болюулха тухай, Холбоото Штадуудай, мүн тэдэнэй туһамаршадай бүхы сэрэгүүдые Урда Вьетнамһаа гаргаха тухай США-гай империалистнуудта эрид шанга эрилтэ хэжэ байһан Австралиин арадта, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда дуратай арадуудта үһэрилтэ болоно гээшэ.

ДРВ-гэй правительство хадаа Урда Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг дайнда хабаадалсахын тулада өөһэдынгөө сэрэгүүдые Австралиин правительствын эльгээлгые шангаар буруушаана, Вьетнамда эсэргүүгээр Американ Холбоото Штадуудтай хамта үгэсэлгэ хэһэнэйнгээ хойшолонгуудай түлөө бүхы харюусалгануудые Австралиин правительство, США-гай тала харадаг бусад оронуудай правительстванууд дааха ёһотой гэжэ тэдэндэ эрид шангаар уридшалан һануулна.

Урда Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые, мүн Урда Вьетнамда Австралиин сэрэгүүдые эльгээлгые эсэргүүсэн буруушаалгын, вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын демонстраци Австралиин нийслэл Канберрэдэ болоо. «США Вьетнамай ойро бү хүрэ!», «Азида хосорон үхэхын орондо, Азитай энхэ тайбанаар оршон байха!», «Вьетнам —вьетнамайхидта!», «Фашизмын зам хаалтатай!», «Дайн байлдаае болюулха!» гэһэн үгэнүүдтэй плакадуудые демонстрантнууд барижа ябаа.

ЮПИ-гай—АПН-эй фото.

Вьетнам арадай һанал нэгэдэлгэ

БЕРЛИН. Вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын неделитэй дашарамдуулан, бүхы Германиин Демократическа Республика соо ажалшадай митингнүүд болон сутлаанууд үнгэрэгдэнэ. Бүлэг мэдээжэ ниитын ажал ябуулагшад, тэрэ тоодо, ГДР-эй Эб найрамдалай соведэй түрүүлэгшэ, профессор В. Фридрих, уран зохёолшод Анна Зегерс, Арнольд Цвейг уряа тунхаглажа, вьетнам арадта эсэргүүгээр американ империалистнуудай хэжэ байһан эзэрхэг ябуулгые, хорото бодосуудые тэдэнэй хэрэглэлгые эрид шууд буруушааба. Урда Вьетнамдахи урушагта муухай дайн байлдаае, Вьетнамай Демократическа Республикын газар бомбодолгые дары болюулха тухай эрдэмтэд, уран зохёолшод эрилтэ хэнэ.

Неделитэй дашарамдуулан, Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын делегаци ГДР-тэ ерээ.

БУЭНОС-АЙРЕС. Манай арадай олонхидой дура хүсэлэл эли тодо, ойлгосотой: эзэрхэг түримхэйшүүлтэй ямаршье холбоо байгуулжа болохогүй. Бидэнэр эзэрхэг түримхэй ябуулгада дайрагдагшадтай аха дүү һоор, халуунаар таларханабди. Вьетнамда США-гай зэбсэгтэ интервенциие болюулха тухай бидэнэр эрилтэ хэнэбди. Американхид сэрэгүүдээ гарган абаашаг. Вьетнам арад замаа өөһэдөө шэлэн олохо ёһотой. Иимэ уряатайгаар оронойнгоо арадта Аргентинын Эб найрамдалай совет хандаа. «Урда Вьетнам эдеэ хоолой зүйл болон эм дом эльгээлгэхэгүй! Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ ямаршье дэмжэлгэ үзүүлхэгүй!» гэһэн эрилтэ эб найрамдалай совет хандалга соогоо хэлэһэн байна.

БОНН. Урда Вьетнамдахи дайнда нэгэшье сагаан, нэгэшье хүниие эльгээхэгүй!» гэһэн уряатайгаар Баруун Германиин эб найрамдалай тала баригшад Дюссельдорфдо митинг үнгэргөө. Вьетнамдахи американ эзэрхэг түримхэй ябуулгые, США-гай гэмтэ муухай үйлэ хэрэгые улам бүри ехээр дэмжэхэ гэһэн Боннско правительствын политикые демонстрацида хабаадагшад буруушаагаа.

Баруун Германиин 60 гаран элитэ ниитын ажал ябуулагшад, эрдэмтэд, адвокадууд болон публицистнүүд «Вьетнамдахи дайн байлдаае болюулхые уряалһан» мэдүүлгэ хээ. Вьетнамдахи дайн байлдаае дэмжэхэ гэһэн политикые буруушааһан үргэн кампани дэлгэрүүлхые тэдэнэр мүн лэ уряалһан байна.

НЬЮ-ЙОРК. Вьетнамдахи дайн байлдаае буруушаажа гар табюулха кампаниие ядерна политика бодолтойгоор бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй национальна комитет, Американ 100 мэдээжэ ажал ябуулагшад эхилһэн байна.

(ТАСС).

„Дейли Уоркер": Манай газар дээрэхи американ сэрэгүүдые зайсуулан гаргаха

ЛОНДОН, мартын 14. (ТАСС). «Американ бомбардировщигуудые, уһан доогуур ябадаг онгосонуудые болон манай газар дээрэхи сэрэгүүдые зайсуулан гаргуулхые бидэнэр Францһаа дутуугүй ехээр хүсэхэ байна гээшэбди» гээд НАТО тушаа Франциин хэһэн һүүлшын алхамуудые тайлбарилхадаа «Дейли Уоркер» газетэ мүнөөдэр бэшэһэн байна.

Англиин лейборис правительство бэеэ даанхай политика бэелүүлхэ ёһотой гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ. «Дэлхэй дээрэ Англиин дүүргэдэг үүргэ тухай премьер-министр Вильсон мүнөө үгэнүүдые хэлэнэ, зүгөөр маанадые Американ зараса гэжэ хаа хаанагүй тоолодог байна» гээд «Дейли Уоркер» үргэлжэлүүлэн бэшэнэ. НАТО-е тарааха, Европодохи аюулгүй байдал хангаха договор баталха ябадал туйлахые «Дейли Уоркер» уряална.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын ЦК-гай пленум

ХАНОЙ, мартын 14. (ТАСС). Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын Центральна Комитедэй 11-дэхи үргэн пленум боложо, Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү эрид шанга тэмсэлдэ бүхы арадые элсүүлэн эмхидхэхэ зорилгоор үнгэрһэн жэлэй турша соо фронтын хэһэн хүдэлмэриие хаража үзөө.

Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тон Дык Тханг президиумэй зүгһөө заседаниин эхиндэ үгэ хэлэһэн байна.

Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, вьетнам арадай хэжэ байһан тэмсэл тухай Эсэгэ ороной фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн Хоанг Куок Вьет элидхэл хээ. Национальна һанал нэгэдэлтые бэхижүүлхэ, Хойто Вьетнамые хамгаалха, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ, тиигэжэ нэгэдэмэл, амгалан ёһоной, бэеэ даанхай, һалбаран хүгжэжэ байһан Вьетнамые байгуулха тон бэрхэтэй ба угаа шухала зорилго мүнөө үедэ вьетнам арадай үмэнэ табигдана гээд тэрэ хэлээ.

Вьетнам арадтай һанал нэгэдэлгын недели үнгэргэжэ байһанайнь түлөө гурбан түбиин арадуудта пленумдэ хабаадагшад баясхалан хүргөө.

Кваме Нкрумын хэлэһэн үгэ

КОНАКРИ, мартын 14. (ТАСС). Доктор Кваме Нкрума Конакриин радиогоор үсэгэлдэр үдэшэ үгэ хэлэжэ, Ганын арадта хандаа. Орон дотор болоһон һүүлшын ушарнуудые шэнжэлхэ зуураа, бэеэ даанхай байдалайнгаа туйлалтануудые аршалан хамгаалхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхыень ганынхидые тэрэ уряалаа. «Манай социалис туйлалтануудые —бидэнэрэй байгуулһан социалис гүрэниие хэншье усадхажа шадахагүй» гээд Нкрума хэлээ.

Ганынхидта хандахадаа, «ерээдүй тухайдаа этигэлээ бү алдагты» гээд Кваме Нкрума эдэниие уряалһан байна.

Гана бэеэ даанхай байдалтай болоходоо, хариин монополинуудай зоргоороо эзэрхэжэ байдаг газар байхаяа болиһон юм. Урданай байдал дахин тэхэрижэ шадахагүй гээд Нкрума саашань тэмдэглээ. «Урдань колониализмые диилэжэ гараһан арад шэнэ ёһоной колониализмые илажа шадаха» гээд Нкрума мэдүүлээ.

Индонезидэхи байдал

ПАРИЖ, мартын 14. (ТАСС). Джакартада сэрэгэй командованиин заседани боложо, хуурай газарай зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша генерал-лейтенант Сухартода политическэ засагые президент Сукарнын дамжуулан үгэһэнэй һүүлдэ орон доторхи байдалые зүбшэн хэлсээ.

УЯЛГАДАА ҮНЭН СЭХЭ ЭХЭНЭР

Вера Викторовнагай хүдэлмэридөө ошожо ябатар, ехээр үйлаһандаа улайшаһан нюдэтэй, залуушаг эхэнэр байлгаба.

— Танда хандажа болохо гү, нүхэр мүрдэгшэ?—гээд асууба.

— Болонгүй яаха һэм.

Железнодорожно райгүйсэдкомой милициин таһагай мүрдэгшэ, ахалагша лейтенант Свинобой Вера Викторовнагай кабинет соо тэрэ эхэнэр ороод байтараа, сорхирсо уйлашаба. Арай гэжэ нам гээд, иигэжэ хөөрэбэ:

— Гурбан жэлэй урда Владимир Сурков гэжэ хүндэ хадамда гараһан байгааб. Түрүүшээр эбтэй эетэй, һайн һуудаг һэмди. Байһаар үбгэнэймни зан абари хубилжа эхилээ бэлэй. Нэгэ байрадаа удаан тогтожо ажалладаггүй. Зеленин гэжэ хүнтэй холбоорилдоод архи уудаг, гэртээ үсөөн хонодог болоо һэн.

Нэгэтэ һамганиинь үбгэнөө бэдэржэ, тэрэнэйнгээ танилайда ошобо. Гэртэнь орохотойнь хамта тэдэ хоёр хаанаһаашьеб абаһан простынянуудые нюужархибад. Тиихэдэнь хулгайн юумэ ха гэжэ тухайлһан байгаа.

— Саашадаа үшөөшье муу юумэн болоходоо магадгүй. Туһалыт даа,— гэжэ тэрэ эхэнэр үгэеэ дүүргэхэ дээрээ гуйба.

Тэрэнэй гаража ошоһон хойно Вера Викторовна үни удаан бодолгото боложо һуугаа һэн. Тэрэ простынянуудые хаанаһаа абаһан байба гээшэб? Зеленин гээшэнь хэн бэ? Тэдэнэр ажал хэдэг гү?

Энэ асуудалаар Вера Викторовна уголовно мүрдэлгын ахалагша лейтенант Савостинда хандахадань: «Зеленин Сурков хоёр архиншад, хаартошад юм, ЛВРЗ-гэй поликлиникэдэ ажаллаа болодог» гэжэ тэрэнь дуулгаба.

Энээнһээ урда тэндэхи складһаа простыня, наволочка, халаад болон полотенцинүүд хулуугдаад, гэмтэдынь элирүүлэгдэнгүй үлэһэн байба.

Милициинхидэй Зеленинэй байрада ошожо нэгжүүл хэхэдэ, ЛВРЗ-гэй поликлиникын складһаа хулуугдаһан юумэнэй зарим тэдынь олдобо. Мүшхэлгын болоходо, Зеленин Сурковтой хамта һүни харанхы болохолоор складай үүдэнэй суургые эбдээд, простыня болон бэшэшье тиимэрхүү юумэнүүдые хулуужа, танил бэшэ хүнүүдтэ худалдаад, мүнгөөрнь архи уудаг байгаабди гэжэ мэлзэн нюунгүй мэдэрбэ. Сурковые дуудажа асараад һурахадань баһал тиигэжэ хэлээ.

— Үшөө хаанаһаа мүнгэ архи уудаг байгаабта?—гэжэ дэгшэ эхэнэр Сурковһоо асууба. Энэ зун оройдоол 63 түхэриг гэ хүдөлжэ олоһон байнат. Мүнгэнтнай гэр бүлэдэтнай хэгүйһөө байха, танда гансал датнайшье хүрэхэгүй мүнгэн...

Сурков үг-маг гээд, мүрдэгшэдэ юу хэлэбэгүй.

— Үшөөшье гэмтэ ябадал хэжэ ааd нюуна ха,—гэжэ Вера Викторовна Савостинда хэлэнэ.

— Тэдэнэй гэртэ шал ...һогтуу Вагин гэгшэ нюсаг... оротороо тонуулшаһан юумэндэ хоёрой хэрэг бэшэ аа гү?—гэбэ Савостин.

Энээндэ баримта хэрэгтэй байба. Вагинай хүрин костюм тон ...һэн. Мүнөө Сурковшье хүрин ...тюмтайл. Вагинай бэшэ юм ...

Мүрдэгшэ уданшьегүй Вагиниие дуудуулаад, Сурковой ...ябагша костюм харуулба. Вагин костюмаа адлишаабашье ...нии костюмда орходоо хууша...бэ. Хулгайшад тэрэнэй костюмые хайра гамгүйгөөр үмдэһэн ...ха юм.

Тэдэнэй гэмтэ хэрэгые ...элирүүлхын тула үшөөшье ...баримтанууд хэрэгтэй байба. ...мэһээ милициинхид Сурковой ...шэнэртэ орожо, тэрээн тухай ...раһан байна. Үнгэрһэн зун ...эрэ хүн 18-дахи байрын ...туфли худалдаһан юм гэжэ ...нэр дуулгаба. 18-дахи байрын байдаг хүниинь Ремстройн слесарь Пучин байба. Тэр ...худалдажа абаһан туфлиие Вагинда харуулхадань, тэрэнь өөрын туфлиие таниһан байгаа. ...шье туфли худалдагша хүниие ...няа.

Сурков Зеленин хоёрой ...хэрэг элирүүлэгдэбэ. Хулгай ...архи уужа ябаһаниинь үнэн. ...лэй урда гэм зэмэеэ амаса... мэдээжэ ааб даа. Тиигэбэшье ...асуудал гарана. Тэдэнэй ...нэр, суг хүдэлжэ байһан ...дынь харгыһаа хазагайржа ...дань, юу хаража байгааб? ...һаань хүтэлжэ, үнэн харгы... оруулхаа яагааб! Юундэ ...өөһэдынгөө мүрые харад ...Юундэ? Хүниие үнэн сэхэ... мүүжүүлхэ гээшэ хамтын ...бэшэ аал?

Вера Викторовна тухай ...болоо һаа, тэрэнэй ажал ...даа. Үшөө энээнһээ гадуур ...ниитын хүдэлмэридэ ябадаг ...ханын газетын редактор, ...

П. СЫРОМЯТНИКО...
милициин капитан

—□—

Мароккын оппозициин ударидагша Бен Барка Парижһаа хулгайлагдаһанайнгаа һүүлээр алуулһан байгаа. Энэ гэмтэ хэрэгтэ Мароккын дотоодын хэрэгүүдэй министр генерал Мохаммед Уфкир хамаатай байна.

(Газетэһээ абтаа).

Генерал Уфкир:

— Бүхы юумые өөрөө хэхэ хэрэгтэй болоно!

Польшын уран зурааша Кароль Ферстер энэ шог зурагые зураһан байна.

—□—

АФРИКАДА ИМПЕРИАЛИСТНУУДАЙ ХЭДЭГ ҺҮЙДХЭЛТЭ ЯБУУЛГАНУУД

Конго (Леопольдвиль), Дагомей, Центральна Африкын Республика, Дээдэ Вольто, Нигери болон Ганада һүүлшын хэдэн һарын турша соо хэгдэһэн сэрэгэй урбалтанууд Африка түбидэхи оршон байдалай орёо боложо, хархис болон түрүү хүсэнүүдэй хоорондохи тэмсэлэй хурсадажа байһые харуулжа үгэнэ. Эдэ урбалтанууд Африкада харата һанаашалганууд болон үгэсэлгэтэ ябуулгануудаа империалис гүрэнүүдэй шангадхажа байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ.

Империалистнууд Африкаһаа гаража ошохые хүсэнэгүй. Тэдэнэр энэ түбиие өөрынгөө капитал гаргажа ашагладат, элдэб материалнуудые элбэгээр абадаг газар, өөһэдынгөө промышленна эд бараа худалдадаг дэлгүүр болгон саашадаашье хэрэглэхые оролдоно. Африкын баялигые хубаарилан ашаглахадаа империалистнуудай хоорондоо зүрилдэн тэмсэдэг байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье Африкын оронуудай капиталис бэшэ замаар хүгжэлгыень һаатуулхые, энэ түбиин оронуудые дэлхэйн капиталис ажахыһаа ходоодоо дулдыданги байлгахые империалистнууд бултадаа нэгэн адляар эрмэлзэдэг байха юм. Энээнтэй дашарамдуулан Американ эзэд баяшуулай һанамжые мэдүүлдэг «Уолл-Стрит джорнэл» гэжэ газетын бэшэһэниинь ехэ һонирхолтой байха юм. «Хэрбээ Африкын шэнэ гүрэнүүдэй өөрынгөө экономическа хүгжэлтын талаар социалис замда шууд ороо һаань, сүлөөтэ дэлхэйн ударидагша, капитал ондоо тээшэнь гаргадаг дэлхэй дээрэхи томо гүрэн болонгшо Холбоото Штадууд хамагһаа ехээр хохидохо» гээд газетэ бэшэнэ.

Мүнөө Африкын диилэнхи олон оронууд политическэ талаараа бэеэ даанхай байдалтай болонхой. Тиимэһээ өөһэдынгөө зорилгые туйлахын тулада империалистнууд бэеэ даанхай гүрэнүүдтэ эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулга хэхэ далда нюуса онол аргануудые хэрэглэхэ баатай болоно. Иимэ политика бэелүүлгыень энэ түбидэхи зарим эрхэ байдал империалистнуудта хүнгэдхэжэ үгэнэ.

Африкын бэеэ даанхай оронуудай экономикодо хариин капиталай нүлөөн урда мэтэ ехэ зандаа гэжэ хамагай түрүүндэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Африкадахи Англиин капитал 5 миллиард доллар, Франциин—4,8 миллиард доллар, Бельгиин—2 миллиард доллар болоно. Дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа хойшо американ капиталай байдал улам бэхижээ. Тэрэ миллиард доллароой капитал эндэ оруулһан байха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ Баруун Германиин капиталай нүлөөн Африкада ехэ боложо байнхай. ФРГ-гэй оруулһан капитал мүнөөдөө тиимэ ехэ бэшэ — 100 миллион доллар болоно. ФРГ-гэй нэбтэрэлтэ Африкын арадуудта угаа ехэ аюултай байха болоно. Африкада хариин капиталай ехэ боложо байһан ушар ямар удхатайб гэхэдэ, империалистнууд эндэ өөрын алба хаагшад олонтой фабрика, заводуудтай, руднигууд болон плантацинуудтай болоһон байха юм. Эдэ предприятинууд, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд Африкын оронуудта эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэхэдэнь империалистнуудта шухала түшэг тулгууринуудай нэгэн боложо үгэнэ.

Иимэ ушар байдал бага бэшэ удха шанартай гэхэдэ, Африкын бэеэ даанхай олон ороной захиргаанай аппарадта шухала тушаалнуудые эзэлжэ байһан өөрынгөө табималнуудта— өөһэдынгөө оронуудһаа ерэһэн хүнүүдтэ империалистнууд түшэглэдэг байха юм. Хуулита мэдээнэй ёһоор Сенегалда 2 мянга гаран хариин хүн гүрэнэй алба хэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, Африкын оронуудта француз һургуулинуудые дүүргэһэн 12 министр, табяад префект, олон элшэн сайдууд бии гэжэ француузууд һайрхадаг. Кениэ гражданска шухала тушаалнуудые 1500 тухай сагаан шарайтан даадаг, тэдэнэй салин хүлһые Англиин правительство түлэдэг. Бэеэ даанхай Африкада доботолго хэхэдээ, империалистнууд хархис феодальна этэгээдүүдэй болон нютагай буржуазин зүгһөө дэмжэгдэдэг байна. Эсэстэнь, Африкын оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха арга болгон тэдэндэ баруун гүрэнүүдэй баадхаһан сэрэгэй союзууд тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө үедэ империалис оронуудтай Африкын 14 орон: Ливи Англитай, Либери США-тай, Франциин колони урдань байһан 12 орон Франтай иимэ союз баталанхай. Сэрэгэй хэлсээнүүд хадаа эдэ оронуудта сэрэгэйнгээ баазануудые хэбээрнь үлөөхэ, мүн иимэ баазануудые байгуулха эрхэ империалистнуудта олгоно.

Африкада һүйдхэлтэ ябуулга хэхэдээ империалистнууд элдэб олон аргые: тагнуул, эдилгэ үгэлгэ, политическэ ажал ябуулагшадые алалга, өөһэдтэнь тааруугүй политическэ засаг түрэнүүдтэ эсэргүү үгэсэлтэ гэхэ мэтые хэрэглэнэ. Эдэ гэмтэ ябуулгануудые США-гай тагнуулай центральна управлени, Эб найрамдалай корпус гэдэгүүд болон бусад эрхилдэг байха юм. «Түсхай мэдээнэй ёһоор мүнөө үедэ Ганада США-гай 500 шахуу агент бии» гээд 1965 оной октябрьда Ганын «Спарк» гэжэ газетэ бэшээ һэн. Тагнуулай центральна управлениин агентнүүд американ ёһоной ажабайдалые идхан номнодог, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй эдэбхитэдэй нэрыень мэдэжэ, список табидаг, эдэнэрэй гэртэнь ошожо, тэдэниие айлгаха гү, али эдилтэ үгэжэ, үгэдөө оруулха һэдэлгэ хэдэг байха юм. Африкадахи өөһэдынгөө олон организацинуудые хэрэглэн, бусадшье империалис гүрэнүүд иимэ хүдэлмэри мүн лэ хэдэг гээшэ.

Соёл сурталай талаар хэгдэдэг үргэн ехэ доботолго Африкада империалистнуудай хэдэг һүйдхэлтэ ябуулгануудай хубинь боложо үгэнэ. Иимэ доботолго ямар зорилготойб гэхэдэ, өөһэдынгөө оронуудые хүгжөөхэ шэнэ зам бэдэрэлгэһээ хүгжэжэ байһан оронуудай арадуудые зайсуулха. «капиталис замаар хүгжэлгэ ашатай туһатай» гэжэ тэдэндэ үнэмшүүлхэ гээшэ иимэ доботолгын зорилгонь болоно. Иимэ хуурмаг номнол коммунизмда эсэргүү уряа лозунгтойгоор үнгэргэгдэдэг юм.

Африкадахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе эб эмхигүй болгохо гээшэ һүйдхэлтэ ябуулгымнай шухала хуби гэжэ империалистнууд тоолодог. Сүлөөтэ профсоюзуудай уласхоорондын конфедераци (МКСП) гэдэгээр дамжуулан энэ зорилгоёо тэдэнэр дүүргэдэг. Африкын профсоюзуудые баруун гүрэнүүдэй хинан мэдэжэ байха ябадал хангаха, Африкада угаа ехэ ашаг олзо олохо хэрэгтэнь хариин капиталистнуудта туһалхыень тэдэниие баадхаха гээшэ МКСП-тэй зорилго болоно.

Африкада һүйдхэлтэ ябуулга хэхэ бага бэшэ арга боломжо империалистнуудта бии гэжэ харанабди. Гансахан лэ үнгэрэгшэ жэлдэ империализмын хүлһэншэдэй гараар Бурундиин премьер-министр, Конгын (Браззавиль) гурбан ниитын элитэ ажал ябуулагшад, Кениин олониитын ажал ябуулагша Пио Пинто алуулһан байгаа. Президент Ньерерс гэгшые унагааха зорилгоор Танзанида американхидэй эмхидхэһэн үгэсэлгэ элирүүлэгдээ. Баруун оронуудай тала харадаг засаг түрэ байгуулха зорилготой үгэсэлгэ ноябрь һарада Ганада элирүүлэгдээ һэн. Үгэсэгшэд Баруун Германиин промышленнигуудай зүгһөө мүнгэ зоорёор хангагдадаг байгаа гэжэ мүрдэлгын үедэ тодоруулагдаһан юм. Мүн энэ һарада Франциин империалистнууд Секу Туре толгойлогшотой Гвинейн правительствые унагааха, баруун оронуудай тала харадаг засаг түрэ Гвинейдэ тогтоохо һэдэлгэ хэһэн байгаа бшуу. Гвинейн арадай һэримжэтэй байһан дээрэһээ энэ үгэсэлгэ таһалдуулагдаһан байха юм.

1965 оной ноябрьда Конгодо (Леопольдвиль) сэрэгэй урбалта боложо, генерал Мобуту засагые гартаа абаһан байна. Удангүй Дагомей, Центральна Африканска Республика болон Дээдэ Вольтодо сэрэгэй урбалтануудай болоходо сэрэгэй дээдэ зэргэтэ бүлэгүүд засагые гартаа абаһан байна. Эдэ оронуудтахи ушар байдалай саашадаа ямараар хүгжэхэ байһаниинь иигээд харагдаха байна. Гэбэшье эдэ ушарнуудта империалис гүрэнүүдэй нүлөө үзүүлһые хараадаа абангүй гаража болохогүй.

Ганада болоһон урбалтын ямар шэнжэтэй байһые засагые гартаа абаһанайнгаа һүүлээр сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдэй соносхоһон хэмжээ ябуулгануудаар тайлбарилжа болохо байна. «Национальна сүлөөрэлгын соведэй» түрүүлэгшэ генерал Джозеф Анкра иигэжэ мэдүүлээ. Хэдэ хэдэн гүрэнэй корпорацинууд энгэй сектортэ дамжуулан үгтэхэ, хэдэхэн гол юумэнүүдые имагтал гүрэн хинадаг байха. Финансова туһаламжа үзүүлхэ тухай Ганадахи сэрэгэй засаг түрэ США-да хандаа.

«Ганадахи урбалта Африкада империалистнуудай хэжэ байһан доботолгын хубинь болоно гээд «Дейли Уоркер» газетэдэ Англиин элитэ публицист Идрис Кокс бэшэһэн байха юм.

Бэеэ даагаад хүгжэхэ замда ороһон Конгын Республикада (Браззавиль) эсэргүү империалис үгэсэлгэнүүд хэгдэжэл байдаг. Тэрэнэй хилэ шадар шахардуу шанга байдал тохёолдуулагдадаг, республикын агаарай хилые хариин сэрэгэй самолёдууд дабадаг. А. Массамба-Деба түрүүтэй республикын революционно правительствые унагааха американо-бельгийскэ түсэбэй бии байһан тухай мэдээсэлнүүд баруун оронуудай хэблэлдэ гарадаг байна.

Угандадахи оршон байдалай һүүлэй үдэрнүүдтэ шахардуу болоһониинь империалистнуудай харата муухай һанаашалгануудаар тайлбарилагдана. Эндэ правительствада эсэргүү үгэсэлгэ элирүүлэгдээ.

Африкадахи үгэсэлгэнүүд болон урбалтануудта империалис гүрэнүүдэй хабаадалсалга хадаа социально-экономическа шэнэдхэлгын замаар африкан оронуудай хүгжэлгые һаатуулжа, тэндэ хархис засаг түрэнүүдые тогтоохо гэһэн империалистнуудай һэдэлгын шангадажа байһан тухай гэршэлжэ үгэнэ. Гэбэшье ушар байдалай хүгжэлтые хэншье гэдэргэнь сухарюулжа шадахагүйл. Дотоодын болон гадаадын хархис этэгээдүүдэй доботолгонуудые сухарюулан сохихо хүсэ шадал Африкын арадуудта бии.

Д. КАСАТКИН.
(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Арьбалалта—коллективэй хуули ёһон» гэһэн түрүү бэшэг; республикын свёкло ургуулагшадай 1966 оной социалис уялга; ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэнэгбди» гэһэн гаршаг доро материалнууд; «Мэргэжэлтэ, хүдөө тосхон, саг» гэһэн гаршаг доро И. Акимовай «Һанаашаар таарагүй...» гэһэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ена... бай хүдэлмэри хэнэйб?» гэһэн гаршаг доро А. Третьяковай «Өөрөөшье шунаа, бэшэдыш... һонирхуулаа» гэһэн корреспонденци; «Газетэ хэнтэй хөөрэлдэнэб?» гэһэн гаршаг доро хэблэлэй шэнжэлэл; хилын саанахи һонин...нууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Л...лянда суурхагшад һонину... хөөрэнэ» гэһэн гаршаг доро Ли...лянһаа мэдээсэл; АПН-эй сэтгүүл шэнжэлэгшэ В. Молчановай «Да...хэйн жандарм зэбсэгжэнэ» гэһэн статьягай түгэсхэл.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнаа сагай уларил иимэ байхаар.

Үүлэтэй байха, бага зэргэ саһан орохо. 3 градус дулааһаа 2 градус хүрэтэр хүйтэн болохо. Улаан-Үдэдэ һүниндөө 10—12 градус хүйтэн, үдэртөө 0—2 градус дулаан байха.

Мартын 17—18-най үдэрнүүдтэ хойто аймагуудта, Байгалай хойто захаар һүниндөө 27—32, үдэртөө 9—14, бусад...дэ һүниндөө 20—25, үдэртөө 2—7 градус хүйтэн болохо.

Редактор **Ц. О. ОЧИРО...**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-3..., отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01462. Зак. № 168.